

**2026 YILI TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA İKTİSADİ VE MALİ İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI**

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti, aralarındaki iktisadi ve mali işbirliğinin aşağıdaki şartlarda sürdürülmesi hususunda anlaşmışlardır.

İşbu Anlaşmanın uygulama ve yürütülmesinde, iki ülke arasındaki işbirliği çerçevesini ortaya koyan amaç ve politikaların yer aldığı Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti İşbirliği Çerçeve Belgesi (Ek-1) esas alınır.

I- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti;

1. İşbu Anlaşmanın eki Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti İşbirliği Çerçeve Belgesi Eylem Planında (Ek-2) yer alan reform ve eylemleri gerçekleştirmeyi,
2. Mali disiplin çerçevesinde, kamu maliyesi için gelir artırıcı ve gider azaltıcı tedbir, reform ve yasaları hayata geçirerek, Anlaşma süresince Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti 2026 ve 2027 Mali Yılı Bütçe Yasalarında yerel bütçe açığını azaltmayı, kamu iktisadi teşebbüsleri dahil tüm kamu kurum ve kuruluşlarının borç stokunun artmasını önleyecek ve borç sürdürülebilirliğini sağlayacak düzenlemeler yaparak mali disiplini güçlendirmeyi,

taahhüt etmiştir.

II- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti;

İşbu Anlaşmaya ekli tabloda (Ek-3) detayları verildiği üzere;

1. **20.700.000.000 TL**'ye kadar olmak üzere Türk lirası cinsinden hibe yardımıyla bulunmayı. Bu kapsamda;
 - A. Altyapı Yatırım ve Reel Sektör Projelerine toplam **10.315.000.000 TL**
 - B. Faaliyet ödeneklerine toplam **735.000.000 TL**
 - C. Savunma ödeneklerine toplam **9.650.000.000 TL**
2. **2.300.000.000 TL**'ye kadar olmak üzere Türk lirası cinsinden ABD Doları karşılığı kredi yardımıyla bulunmayı. Bu kapsamda;
 - A. Kamu Sektörü (Cari Bütçe Açığına Katkı) için toplam **300.000.000 TL**
 - B. Kamu Sektörü (Diğer) için toplam **1.500.000.000 TL**
 - C. Reform Destekleme Ödeneği olarak toplam **500.000.000 TL**
3. II/1. maddesinde yer alan hibe yardımları kapsamında Lefkoşa Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri, Ankara Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri ile Faaliyetler ve II/2. maddesinde yer alan kredileri, İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşması Usul ve Esasları (Ek-4) çerçevesinde kullanılmayı,

4. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümetinin ihtiyaç duyacağı alanlarda kamu görevlileri ve/veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları aracılığı ile teknik yardım sağlamayı,

aşağıdaki "III- Diğer Hususlar" başlığı altında belirlenen hususların gözetilmesi kaydıyla taahhüt etmiştir.

III- Diğer Hususlar

1. Türkiye Cumhuriyeti tarafından taahhüt edilen hibe ve kredi tutarlarının tertipler arasındaki dağılımı Türkiye Cumhuriyeti 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa göre Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı ile ilgili bakanlık ve kamu idarelerinin bütçesine konularak belirlenir.
2. İşbu Anlaşmanın dışında yapılacak diğer yardımlar, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti veya iki ülkenin ilgili bakanlıkları arasında protokol imzalanmak suretiyle yapılır. Ancak söz konusu yardımlar İşbu Anlaşmanın amaçlarına aykırı olamaz.
3. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne, Türkiye Cumhuriyeti mevzuatı, uluslararası anlaşma, protokol ve benzeri diğer düzenlemeler gereği; merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri tarafından her türlü yardım, hibe, kredi ve benzeri nitelikte aktarılan tüm kaynaklar, yapılan harcamalar ve yürütülen projeler, ilgili idareler tarafından Türkiye Cumhuriyeti Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğüne bildirilir ve anılan Koordinatörlük tarafından kurulacak bir sistem içerisinde takip edilir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti tarafından da bilgilerin karşılıklı teyidi açısından benzer bir sistem kurularak işletilir. Sisteme işlenecek bilgilerin içeriği, bildirme usulü ve bildirilme dönemlerini belirlemeye Türkiye Cumhuriyeti Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğü ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti yetkilidir.
4. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti, Devlet Planlama Örgütü ile işbirliği çerçevesinde, Anlaşma eki Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti İşbirliği Çerçeve Belgesi Eylem Planında (Ek-2) yer alan eylemlerdeki ilerlemelerin tespit edilmesi amacıyla Aylık İzleme Raporu hazırlar ve ilgili ayı takip eden ayın ikinci haftasına kadar Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetine sunulmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğüne gönderir. Ayrıca, Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği Kalkınma ve Ekonomik İşbirliği (KEİ) Ofisi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti ile koordinasyon halinde İşbu Anlaşmanın 1/2. maddesindeki gelir artırıcı, gider azaltıcı ve borç stokunun sürdürülebilir kılınmasına yönelik tedbir, reform ve yasalardaki ilerlemeler ile Anlaşma kapsamındaki projelerdeki mevcut durum ve ilerlemelerin tespit edilmesi amacıyla Üç Aylık İzleme Raporu hazırlar ve ilgili dönemi takip eden ayın ikinci haftasına kadar Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetine sunulmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğüne raporu gönderir.

5. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti merkezi idareleri ve bağılı kurum ve kuruluşlarında geçici süreli personel dahil olmak üzere yeni istihdam edilecek toplam personel sayısı bir önceki yılda ayrılan personel sayısını geçemez. İstihdamda ihtiyaç analizlerine göre nitelikli personel açığı olan yerlere öncelik verilir. Buna ilişkin mutabakat zaptıyla istihdam yapılması mümkündür. 2026 yılı içerisinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti merkezi idarelerinde ve bağılı kurum ve kuruluşlarında istihdam edilebilecek personel sayılarının tespitine ve izlenmesine ilişkin olarak iki ülke Teknik Heyet Başkanları arasında mutabakat zaptı imzalanır. 2027 yılı mutabakat zaptı ise, Ocak ayında imzalanır. Her halükârda 2027 yılında, 2027 yılı Mutabakat zaptı imzalanıncaya kadar herhangi bir unvan için münhal ilanına çıkılmaz, geçici işçi ve mevsimlik işçi alımı yapılamaz. 2027 yılında, geçici işçi ve mevsimlik işçi istihdam toplamı 2026 yılında ayrılan toplam personel sayısının %5'ini geçemez. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti tarafından ay içindeki gerçekleştirmeler Aylık Personel Bildirim Tablosunda düzenlenir ve izleyen ayın ilk haftası KEİ Ofisine iletilir. KEİ Ofisi ilgili tabloyu, Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetine sunulmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğüne gönderir.
6. Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti, hibe ve kredi kullanımına yönelik değerlendirmesinde Üç Aylık İzleme Raporu ve Aylık Personel Bildirim Tablosunu dikkate alır.
7. Reformları desteklemek için ayrılan Reform Destekleme Ödeneği, reformların finansmanında, özelleştirme uygulamalarında veya reformların tamamlanması şartına bağılı olarak bütçe açığının finansmanı için kullanılır. Reform Destekleme Ödeneği, kamu idarelerinde yapılacak reformlar kapsamında kredi teminatı olarak kullanılabilir. Uygulamaya ilişkin usul ve esaslar, Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti tarafından belirlenir.
8. Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetince yapılacak değerlendirme neticesinde belirlenen hibe ve krediler, mali ve teknik gereklilikler, işbu Anlaşmaya uygun şekilde Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetinin ödenek teklifine istinaden Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısının onayı üzerine Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne aktarılır.
9. Yürütülen proje ve faaliyetler ile diğer giderlerin devamının sağlanması amacıyla, 2027 yılı İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşması yürürlüğe girenc kadar işbu Anlaşma kapsamında harcanmayan kısımlarının kullanılmasına devam olunur. Söz konusu tutarların kullanılma süresi her halükârda işbu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yılı geçemez.
10. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde eğitim kampüsü ve akademik birimleri olan Türkiye Cumhuriyeti Devlet üniversitelerinin, bahsi geçen kampüs ve akademik birimlerine ait cari giderler ve yatırım giderleri işbu Anlaşma kapsamındaki projeler çerçevesinde karşılanabilir. Bu kapsamdaki ödemeler KEİ Ofisi tarafından nakit aktarımı suretiyle yapılır.
11. İşbu Anlaşma kapsamındaki projeler ve I. maddesindeki gelir artırıcı, gider azaltıcı ve borç stokunun sürdürülebilir kılınmasına yönelik tedbir, reform ve yasalardaki ilerlemeler ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomisinin gidişatı Anlaşmanın

yürürlüğe girmesini müteakiben yapılacak gözden geçirme toplantılarında değerlendirilir. Bu toplantılardan en az biri ayrıntılı gözden geçirme olmak üzere Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyetleri arasında gerçekleştirilir.

12. İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşması Usul ve Esasları'nın (Ek-4) 3'üncü maddesi birinci fıkrasının (f) ve (p) bentlerinde tanımlanan ve 4.1.3 ile 4.1.4 numaralı eklerinde yer alan sektörler itibarıyla tahsis edilen kaynakların alt proje ve faaliyetlere dağılımı, işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden itibaren bir ay içerisinde, III/5. maddesi kapsamında Personel Mutabakat Zaptının imzalanmış olması koşuluyla, Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyet Başkanı ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyet Başkanı tarafından belirlenerek imza altına alınır.
13. İşbu Anlaşma, tarafların kendi mevzuatı uyarınca yasal işlemleri tamamladıklarını belirten son bildirim tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

İşbu Anlaşma, iki nüsha olarak 09/04/2026 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA**

Cevdet YILMAZ
Cumhurbaşkanı Yardımcısı

**KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA**

Ünal ÜSTEL
Başbakan

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
VE
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ

Nisan 2026

İçinde bulunduğumuz dönemde dünyada köklü bir dönüşüm yaşanmakta, her geçen gün risk ve belirsizlikler artmaktadır. Rusya-Ukrayna Savaşı'nda barışın tesis edilememesi, Ortadoğu'da İsrail soykırımı sonrası imzalanan Gazze ateşkes anlaşmasının ikinci aşamasına geçilmesine rağmen kırılma eğiliminin devam etmesi, İran ve İsrail arasında gerçekleşen "12 Gün Savaşı" sonrası artan bölgesel gerilim, son günlerde ABD'nin İran'a müdahale noktasında deniz askeri gücünün 1/3'ünü bölgeye yönlendirmesiyle oluşabilecek sıcak çatışma ihtimali, Suriye'nin toprak bütünlüğü ve birliği temelinde ülkede istikrar ve güvenliğin tesisine yönelik çabalar, Venezuela'daki yönetsel belirsizliğin bölgesel ve enerji jeopolitiği üzerindeki yansımaları, ABD'de değişen yönetimde birlikte ivme kazanan korumacı politikalar ve küresel ekonominin ağırlık merkezinin Asya-Pasifik'e doğru kaymasıyla sertleşen ABD-Çin rekabeti ekseninde küresel dengeler, belirgin biçimde yeniden şekillenmektedir. Bu karmaşık tabloda ABD ile Avrupa Birliği(AB) arasındaki ticari alandaki görüş farklılıkları, Hindistan-AB arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması ve bunun yansımaları, NATO içindeki yük paylaşımı tartışmaları, tarafların ortak hareket etmesini zorlaştırmaktadır. Bu durum teknoloji, ticaret rotaları ve arz güvenliği gibi başlıkların güvenlik ve ekonomi politikalarıyla daha fazla iç içe geçtiği yeni dönemi beraberinde getirmektedir. Tarihi zirvelere ulaşan küresel politika belirsizliğinin yansımaları olarak, tedarik zincirleri maliyet odaklı bakıştan dayanıklılık ve güvenliğe odaklanan bir yapıya evrilmekte, bu yapısal dönüşüm artan maliyetler yoluyla enflasyonist baskıları canlı tutmaktadır.

Son yıllarda küresel enflasyonda, genel olarak bir gerileme kaydedilmiş ise de, enerji fiyatlarındaki nispeten istikrarlı seyre rağmen küresel enflasyonun hedeflenen seviyelere yakınsaması gecikmiştir. Bu gecikmede; korumacı ticaret politikalarının tedarik zincirlerinde yarattığı ilave maliyetler, hizmet sektöründe devam eden fiyat katılığı, ücret artışlarındaki geriye endeksleme ve değerli metaller ile kritik endüstriyel hammaddelerdeki son dönemde yaşanan fiyat artışları belirleyici olmuştur. Merkez bankalarının artan altın talebi, kurumsal ve bireysel yatırımcıların güvenli liman arayışı, özellikle gümüşün kullanım alanının artacağına yönelik beklentiler ile son beş yılda arzın talebi karşılayamaması değerli metal fiyatlarını yukarı taşıırken; korumacı ticaret politikalarının yarattığı maliyet baskıları ve arz yönlü sorunlar endüstriyel emtia fiyatları üzerinde yukarı yönlü baskı oluşturmaktadır. Bu dönemde küresel dezenflasyon süreci, ülkeler arasında belirgin bir şekilde ayrılmıştır. Avrupa'da ılımlı büyüme ve enerji fiyatlarının dengelenmesiyle birlikte enflasyon, hedeflere görece daha hızlı yakınsarken; ABD'de güçlü iç talep dinamikleri, hanehalkının enflasyon beklentilerinin yüksek kalmaya devam etmesi ve ticaret politikalarındaki değişimlerin etkisiyle enflasyonun hedeflenen seviyelere dönüşü daha kademeli ve dirençli bir görünüm sergilemektedir. Ortadoğu'da ABD ve İsrail ile İran arasında yaklaşık bir buçuk aydan beri devam eden savaş küresel tedarik zincirlerini bozmuş, başta petrol ürünleri ve türevleri ile doğalgaz ve gübre olmak üzere, pek çok alanda girdi olarak kullanılan önemli emtiaların fiyatlarının yükselmesine sebep olmuştur. Bu durum önümüzdeki dönemde küresel ölçekte enflasyonun düşük seviyelere çekilmesini iyice zorlaştırmaktadır.

Küresel büyüme, son iki yılda uzun dönem ortalamalarının altında kalmıştır. Yapısal sorunlarla birlikte tarihsel olarak en yüksek seviyede seyreden küresel belirsizlik, yatırım ve ticaret için zorlu bir ortam oluştururken büyümeyi sınırlamaktadır. ABD ekonomisinin büyüme görünümü güçlü tüketici harcamalarının desteğiyle diğer gelişmiş ülkelerden olumlu yönde ayrışırken, Avro Bölgesinin büyüme performansı beklentilerin altında kalmıştır. Nitekim, küresel büyümenin 2024 ve 2025 yıllarında yüzde 3,3 artması, 2026 yılında ise aynı büyüme rakamının beklenmesi, küresel ticaret hacmindeki artışın ise 2024 ve 2025 yıllarında sırasıyla yüzde 3,6, yüzde 4,1 olması ve 2026 yılında ise yüzde 2,6 olarak gerçekleşmesinin beklenmesi bunun bir yansımasıdır. 2024-2026 döneminde küresel büyümenin sabit kalması faiz indirim döngüsünün gecikmesine, dolayısıyla iktisadi faaliyetin beklenenden daha uzun süre baskı altında kalmasına neden olmuş, sonuç olarak küresel büyüme belirgin bir toparlanma gösterememiştir. Çin'de iç talebi canlandırmaya yönelik adımlar ve Hindistan'daki güçlü büyüme ivmesi, küresel büyümede önümüzdeki dönemde ABD kaynaklı olası bir yavaşlamanın önüne geçerek dengeleyici rol üstlenebilecektir.

Gelinen aşamada küresel borç stokunun GSYH'ye oranı, yeniden artış eğilimine girmiştir. Bu gelişmede, faiz indirimlerindeki gecikmenin yanı sıra, Japonya Merkez Bankasının faiz oranlarını artırması, Çin'in elinde tuttuğu ABD hazine tahvillerini azaltma politikası ve özellikle gelişmiş ekonomilerde kamu harcamalarını yüksek tutan ve mali disiplini erteleyen politika tercihleri ile bütçe açıklarının yüksek seyri koruması belirleyici olmaktadır.

Küresel ölçekte yaşanan gerginlik ve çatışmaların yol açtığı jeopolitik, siyasi ve ekonomik belirsizlikler, küresel ticareti olumsuz yönde etkilemektedir. Nitekim artan jeopolitik gerilimlerin Ortadoğu'da savaşa dönüşmesi stratejik ticaret rotaları üzerindeki baskıları yoğunlaştırmış küresel tedarik zincirlerini bozmuş, başta petrol ürünleri ve türevleri ile doğalgaz ve gübre olmak üzere, pek çok alanda girdi olarak kullanılan önemli emtiaların fiyatlarının yükselmesine sebep olmuştur. Ayrıca, ABD tarafından başlatılan korumacı yaklaşımların yaygınlaşması, iklim krizine bağlı aşırı hava olayları, doğal afetler, siber güvenlik tehditleri, terör ve göç sorunları ile sosyal huzursuzluklar küresel düzeyde diğer önemli risk alanları arasında yer almaktadır. Küresel finansal sistemde artan borç sürdürülebilirliği endişeleri ile yapay zekâ yatırımlarına yönelik yüksek kâr beklentilerinin karşılanamaması durumunda ortaya çıkabilecek finansal piyasa düzeltmeleri de küresel ekonomik görünüm üzerindeki kırılma noktalarını artırmaktadır. Bütün bunların sonucunda dünya ekonomisinin görece zayıf bir görünüm sergilemesi muhtemeldir. Bu bağlamda önümüzdeki dönemde, birbirine yakın ülkeler arasındaki bölgesel ticaretin yaygınlaşması ve buna yönelik yeni işbirliği arayışlarının artması beklenebilir.

Son dönemde yapay zekâ alanındaki gelişmelerin ekonomik faaliyetlerin işleyişini belirleyen stratejik bir unsur haline gelmeye başlaması, işgücü piyasasında köklü bir yeniden yapılanma ihtiyacını beraberinde getirmiştir. Yeşil ve dijital dönüşümün eş zamanlı ilerlediği bu süreç, yeni üretim ve çalışma modellerini teşvik ederken çevre temelli yönelimlerin de güçlenmesine yol açmaktadır. Bu gelişmeler, işgücü piyasasında diploma ve unvan odaklı istihdam anlayışından, bireylerin sahip olduğu yetkinlik ve becerilere dayalı istihdam modellerine geçişi giderek zorunlu hale getirmektedir. Bu çerçevede, ikiz dönüşüm sürecinin işgücü piyasası üzerinde yaratabileceği olumsuz etkileri sınırlamak ve dijitalleşmenin derinleştiği gelir ve beceri uçurumunu azaltmak amacıyla işgücünün hızla yeni becerilerle donatılması, kritik bir politika önceliği haline gelmektedir.

Küresel ekonomik ilişkilerde bazıları proje safhasında olan, bazıları ise uygulama sürecine giren Kuşak Yol Projesi, Orta Koridor Girişimi, Zengezur Koridoru, Türkiye-İrak Kalkınma Yolu Projesi, Hindistan-Orta Doğu-Avrupa Ekonomik Koridoru (IMEC), AB'nin Küresel Geçit Projesi, Hindistan-AB arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması, AB-MERCOSUR (Arjantin, Brezilya, Paraguay ve Uruguay) arasındaki Ortaklık ve Geçici Ticaret Anlaşması, Suriye ve Gazze'nin yeniden inşaa süreci, Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) için fırsatlar ve riskler barındırmaktadır.

Dünya ekonomisinin köklü bir dönüşümden geçtiği bu kritik süreçte, Türkiye coğrafi konumu, köklü diplomasi birikimi ve güçlü kurumsal yapısıyla küresel barışın güvenilir teminatı olarak öne çıkmaktadır. Küresel düzeydeki bu güçlü duruş, Türkiye'nin yakın çevresindeki istikrarı koruma sorumluluğunu da beraberinde getirmektedir. Dengelerin hızla değişebildiği bir coğrafyada, Türkiye Cumhuriyeti ve KKTC'nin dünyadaki değişimi yakından takip etmesi; tarihi kardeşlik bağlarını her alanda güçlü tutması ve siyasi, ekonomik, kültürel, ticari, askeri ve sosyal alanlarda stratejik işbirliğini daha da ileriye taşıması hayati önemi haizdir.

TÜRKİYE VE KKTC'NİN KARŞILIKLI ÖNEMİ

Türkiye'nin güvenliği açısından büyük stratejik öneme sahip olan Kıbrıs Adası'nın bulunduğu coğrafyada; İsrail'in Filistin halkını kasıtlı ve sistematik bir şekilde yok etme girişimlerine, İran ile ABD ve İsrail arasında devam eden gerilimlerin oluşturduğu yeni belirsizlikler eklenmiştir. Küresel aktörlerin bölgenin hidrokarbon kaynaklarını ve deniz ticaretini kontrol etmek için bölgedeki ticari, ekonomik ve askeri varlıklarını ve etkilerini artırma çabaları yoğunlaşmıştır. Öte yandan, Suriye'de başlayan yeni dönemle birlikte bölge için yeni fırsat

pencereleri açılacaktır. Bütün bunlar, Kıbrıs Adası'nın küresel barış ve istikrar açısından önemini ortaya koymakta olup, bu tablo bölge ülkeleri arasında kapsamlı bir işbirliğini gerekli kılmaktadır.

Gazze'de barış sürecinin yeni bir aşamaya girdiği bir dönemde İsrail'in ateşkesi ihlal eden saldırıları ve Barış Planı'nın hükümlerine uymayan tutumu, bölgede sükûnet ve istikrarın tesisine yönelik uluslararası çabaları ciddi biçimde tehdit etmektedir. Ancak, uluslararası toplumun barış sürecini ilerletme yönündeki gayretleri devam etmektedir. Gazze'ye yönelik 2023 yılı Ekim ayında başlayan İsrail saldırılarına zamanında ve güçlü bir uluslararası tepki verilememesinin yol açtığı insanlık dramı dikkate alındığında, Kıbrıs'ta Türkiye'nin garantörlüğünün önemi ile Kıbrıs Türk halkının egemen eşitlik ve eşit uluslararası statü taleplerinin haklılığı bir kez daha kanıtlanmıştır.

Enerji kaynaklarına erişim ve bu kaynakların transfer güzergâhlarının güvenliğinin sağlanmasının bölgenin barış, istikrar ve refahına sağlayacağı katkılar düşünüldüğünde Doğu Akdeniz'deki tüm kaynakların ilgili kıyıdaş ülkelerle hakça ve adil şekilde paylaşımının sağlanması açısından Türkiye Cumhuriyeti ve KKTC'nin uluslararası hukuktan kaynaklanan egemenlik yetkilerinin ve haklarının korunması için kararlılıkla hareket ederek yakın işbirliklerini güçlendirmeleri büyük önem taşımaktadır.

Deniz yetki alanlarının belirlenmesine ilişkin olarak yetkisi olmayan AB'nin, "Birlik dayanışması" adı altında adeta bir mahkeme gibi hareket etmesi ve karşı tarafın iddialarına koşulsuz destek sağlaması tarafsız ve yapıcı olmaktan uzaktır. Bu yaklaşım, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin Kıbrıs Türk halkını yok sayarak deniz yetki alanlarına ilişkin tek taraflı sınırlandırmaya yönelik anlaşmaları girişimlerini ve Ada'nın tamamını temsil ettiği iddiasıyla attığı hukuk dışı adımları cesaretlendirmektedir. Avrupa Birliği'nin kurumsal tarafsızlığına zarar veren mevcut tutumu Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin Avrupa Birliği Dönem Başkanlığı'nı devralmasıyla daha da görünür hale gelmiştir. Bu tablo, Türkiye Cumhuriyeti'nin 2020 Doğu Akdeniz Konferansı çağrısı ve KKTC'nin 2019 ve 2022 önerileri çerçevesinde bölgede gerçek bir enerji işbirliğinin hayata geçirilmesine yönelik girişimlerinin sonuca ulaşmasını zorlaştırmaktadır. Doğu Akdeniz'de kalıcı barış ve istikrarın tesisi ile enerji alanında tüm bölge ülkelerinin ve AB'nin menfaatine olacak, barış ve istikrara katkı sağlayacak gerçek bir işbirliği ancak Türkiye Cumhuriyeti'nin ve KKTC'nin de içinde olacağı kapsayıcı projeler ile mümkün olabilir.

Kıbrıs Türk halkının özden gelen hakları olan egemen eşitlik ve eşit uluslararası statüsünün tescil edilmesi amacıyla Türkiye Cumhuriyeti'nin uluslararası alanda sergilediği kararlı duruş, yürüttüğü diplomatik çabalar ve yaptığı çağrılar somut sonuçlar vermeye başlamış; KKTC'nin uluslararası tanınırlığı yönünde kayda değer gelişmeler yaşanmıştır. Bu çerçevede, KKTC 2022 yılında Türk Devletleri Teşkilatı'nda gözlemci üye statüsü kazanmış, Kırgızistan'ın başkenti Bişkek'te 6 Kasım 2024 tarihinde düzenlenen Türk Devletleri Teşkilatı Devlet Başkanları Konseyi 11. Zirvesi'nde Cumhurbaşkanı düzeyinde temsil edilmiştir. Ayrıca Azerbaycan ile KKTC arasında Parlamentolar Arası İlişkiler Çalışma Grubu kurulmuş ve her iki parlamentonun heyetlerinin karşılıklı ziyaretleri gerçekleşmiştir. KKTC, 3-4 Temmuz 2025 tarihlerinde Azerbaycan'ın Hankendi şehrinde düzenlenen Ekonomik İş Birliği Teşkilatı 17. Zirvesi'nde ve 7 Ekim 2025 tarihinde Azerbaycan'ın Gebele kentinde gerçekleştirilen Türk Devletleri Teşkilatı 12. Zirvesi'nde Cumhurbaşkanı seviyesinde temsil edilmiştir. Azerbaycan, Özbekistan, Kazakistan ve Kırgızistan liderleri tarafından imzalanan Gebele Bildirisi'nde, Kıbrıs meselesinin; Ada'daki mevcut gerçekler temelinde, müzakere edilmiş, karşılıklı olarak kabul edilebilir ve uygulanabilir bir çözüme kavuşturulması gerektiği vurgulanmış, Türk dünyasının ayrılmaz bir parçası olan Kıbrıs Türk halkının eşit ve özden gelen haklarının güvence altına alınmasına yönelik dayanışma açıkça ifade edilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin öncülüğünde ve ilgili ülkelerin ortak vizyonu doğrultusunda, KKTC'nin uluslararası alanda görünürlüğünün ve tanınırlığının artmasına yönelik yeni ve somut adımlar kararlılıkla atılmaya devam edilecektir.

Türkiye Cumhuriyeti, İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşmaları ile KKTC'nin kalkınma ve refahına yönelik desteğini sürdürmekte, kamusal faydayı esas alan ve insanlara dokunan yatırımlara öncelik vermektedir. Nitekim KKTC'nin batısından doğusuna vatandaşların sağlık hizmetlerine

erişiminin kolaylaştırılması amacıyla başta Lefkoşa Yeni Devlet Hastanesi olmak üzere, Güzelyurt ve Pamuklu Devlet Hastaneleri ile sağlık ocakları inşası ve hastanelerin tıbbi teçhizat ve ilaç ihtiyaçları karşılanmakta, ülkenin sağlık altyapısı güçlendirilmektedir. Ayrıca, mevcut okulların tamir, bakım ve onarım yapılmakta ve ihtiyaçları karşılanmakta, yeni okul projeleri hayata geçirilmektedir. Tarımda kırsal kalkınma teşvik edilmekte ve sulama projelerinin hayata geçirilmesine öncelik verilmektedir. Sanayi, turizm, tarım ve girişimcilik alanlarında reel sektöre yönelik kısmi hibe destekleri sağlanmaktadır. Altyapı alanında Cumhuriyet Meclisi, Cumhurbaşkanlığı Yerleşkesi ve Millet Bahçesi yapımı tamamlanmış olup, belediye ve köylerin altyapılarının güçlendirilmesine katkıda bulunmaktadır. Ulaştırma alanında ise yol yapım, bakım ve onarım çalışmaları her zaman olduğu gibi KKTC'nin birçok bölgesinde devam etmekte, e-Devlet ve dijital dönüşüm alanlarında KKTC ile bilgi ve deneyim paylaşımı sürmektedir.

Kıbrıs Adası, 1571 yılından itibaren siyasi ve kültürel olarak Anadolu'nun parçası haline gelmiştir. 20 Temmuz 1974 günü başlatılan Kıbrıs Barış Harekâtı ile de Kıbrıs Türk halkının varlığı güvence altına alınmıştır. Adada asli unsur olarak Kıbrıs Türklerinin varlığının muhafazası ve KKTC'nin bekası Türkiye Cumhuriyeti'nin vazgeçilmezidir.

Türkiye, bu anlayışla, ahdi ve tarihi yükümlülükleri çerçevesinde milli davası olan Kıbrıs'a sahip çıkmakta kararlı olarak KKTC halkının refahı, kendi ayakları üzerinde güvenle durabilmesi, ekonomik ve sosyal gelişmesi için, en zor şartlarda dahi Türk Milletinin ayrılmaz bir parçası olan Kıbrıs Türkünü asla yalnız bırakmamayı ilke edinmiş ve yıllar boyunca bu çerçevede tüm alanlarda kaynaklarını Kıbrıs Türkü ile paylaşmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti ve KKTC'nin köklerini tarihten, ortak sosyal ve kültürel değerler ile kardeşlik bağlarından alan ilişkileri her alanda yakın işbirliği ile güçlenmeye devam etmektedir. İki ülkenin dayanışmasının devamı, küresel güç dengelerinin sınındığı günümüz dünyasında her zamankinden daha büyük önem taşımaktadır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KKTC ORTAK VİZYONU

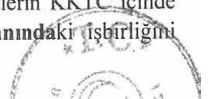
Bu belge kapsamında ortak tarih, köken, kültür, dil, din ve manevi değerlerden kaynaklanan bağlarını her alanda daha da güçlendirmek ve sürdürülebilir ekonomik ve sosyal kalkınmayı sağlamak üzere, iki ülkenin savunma, güvenlik ve dış politika alanlarındaki işbirliğinin güçlenerek devamını öngören, KKTC'nin her alanda barındırdığı büyük potansiyelin ortaya çıkarılmasının yanı sıra iki ülkenin menfaatleri doğrultusunda bu potansiyelin daha etkin kullanılmasının sağlandığı, KKTC'nin teknik altyapısını iyileştiren ve geliştiren, Türkiye Cumhuriyeti ile KKTC arasındaki ticaret hacmini ve üretim imkânlarını artıran ve KKTC'ye verilen desteklerin yerinde, etkin ve verimli kullanımı esasıyla sağlandığı stratejik bir işbirliği anlayışı ile hareket edilecektir.

2025-2029 dönemini kapsayan KKTC Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın öncelikli hedeflerine somut eylemlerle ulaşılabilmesi için bilgi ve kapasite artırımı dâhil olmak üzere tecrübeye paylaşımı sağlanacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti ile KKTC arasında, ekonomik ve sosyal kalkınma için daha ileri bir dayanışma, istişare ve işbirliğini esas alan uzun vadeli bir vizyonun toplumun her katmanına yerleşmesi ile bölgesel ve küresel ölçekte bir bütün olarak aynı istikamette planlama yapılarak KKTC ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki ilişkinin daha da güçlenmesi sağlanacaktır.

Bu amaçla, iki ülke yetkilileri KKTC'nin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin haklarını savunmayı birbirinden ayrı görmeyerek, dinamik ve sürekli değişen bir vizyonun toplumun her katmanına yerleşmesi ile bölgesel ve küresel ölçekte bir bütün olarak aynı istikamette planlama yapılarak KKTC ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki ilişkinin daha da güçlenmesi sağlanacaktır.

1. Taraflar, **Türkiye Cumhuriyeti** tarafından **KKTC'nin güvenliğinin** sağlanmasına yönelik faaliyetlere devam edeceğinin önemini belirtirler.
2. Taraflar, **KKTC'nin iç güvenliği alanında** somut ve etkin ikili işbirlikleri yapacaktır.
3. Taraflar, **KKTC'ye** yapılan desteklerde etkinlik, etkililik ve verimlilik esaslarını gözeterek, ortak izleme ve değerlendirme mekanizmalarını daha da ileriye taşıyacaktır.
4. Taraflar, **KKTC kamu maliyesinde** bütçe dengesinin sağlanması ve sürdürülebilir yapıya kavuşturulması, sağlıklı gelir kaynaklarının artırılması ile iç ve dış borçlanma politikalarına yönelik işbirliği yapacaktır.
5. Taraflar, **KKTC'nin enerji arz güvenliğinin** sağlanması ve **yenilenebilir enerjiye** erişimin artırılması konusunda birlikte hareket edecektir.
6. Taraflar, **KKTC** sanayisinin rekabet gücünün geliştirilerek daha yüksek katma değerli üretim kapasitesinin oluşturulmasında gereken adımları atacak ve **OSB altyapı yatırımlarına** ağırlık verecektir.
7. Taraflar, **sanayici, küçük esnaf ve zanaatkarların** desteklenmesine yönelik ortak programlar yürütecek ve **girişimciliği** destekleyecektir.
8. Taraflar, **KKTC'deki kurumların insan kaynağını ve teknik altyapısını** iyileştirmek için ortak faaliyetler gerçekleştirecekler; aynı amaca yönelik olarak uzun süreli görevlendirmeler yapabileceklerdir.
9. Taraflar, **ulusal istatistik sisteminin** güçlendirilmesi, uluslararası düzeyde karşılaştırılabilir, güncel ve zamanlı istatistik üretiminin gerçekleştirilmesi ve üretilen istatistik sayısının artırılmasına yönelik işbirliğini sürdürecektir.
10. Taraflar, **KKTC** markasının küresel **turizm** pazarında ileriye taşınması için gerekli eylemleri hayata geçirecektir.
11. Taraflar, iki ülke **sağlık sistemlerinin uyumlaştırılmasına**, **KKTC** sağlık altyapısı ve hizmetlerinin geliştirilmesine yönelik **yeni hastane ve sağlık ocaklarının yapılması ile sağlık hizmetlerine erişimin kolaylaştırılmasına öncelik vererek** işbirliğini artıracaktır.
12. Taraflar, okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim alanlarında süregelen işbirliğini, **okulların fiziki ve teknolojik altyapılarına ağırlık vererek** geliştirecek ve güçlendirecektir.
13. Taraflar, **yükseköğretim** kurum ve kuruluşları arasındaki mevcut işbirliğinin güçlendirilerek yükseköğretimde niteliğin, uluslararası tanınırlığın ve denetimin artırılması için gayretlerini birleştirecektir.
14. Taraflar, iki ülke **gençlerinin ve sporcularının** dostluk, arkadaşlık, kardeşlik ve akrabalık duygularının güçlendirilmesi hususunda çalışmalar yapılmasını sağlayacaktır.
15. Taraflar, **ailenin korunması, sosyal hizmetlerin etkinliğinin artırılması**, özel politika gerektiren gruplara (yaşlılar, engelliler, kadınlar, çocuklar ve gençler) yönelik imkanların ve hizmet altyapısının geliştirilmesi konularında yakın işbirliğini artırarak sürdürecektir.
16. Taraflar, **doğal afetlere hazırlık** düzeyinin yükseltilmesi ve **sivil savunma** alanlarında işbirliğini artıracaktır.
17. Taraflar, **doğal kaynakların korunması** amacıyla katı atık yönetimi, atık su geri kazanımı ve yenilenebilir enerji konularında birlikte hareket edeceklerdir.
18. Taraflar, trafik güvenliği ve konforunu teminen **karayolu ağının geliştirilmesi, limanlarda** sunulan hizmetlerin uluslararası standartlara yükseltilmesi için işbirliği içinde çalışmalarını yürüteceklerdir.
19. Taraflar, mevcut denizaltı fiber optik kablolar üzerinden sunulan hizmetlerin **KKTC** içinde hanelere ve işletmelere götürülmesini teminen **telekomünikasyon alanındaki işbirliğini** geliştireceklerdir.

20. Taraflar, **gıda arz güvenliği** ve güvenilirliğini sağlama hedefiyle **tarım ürünlerinin** yurtiçi tüketim miktarlarını dikkate alarak toprak ve su kaynaklarının etkin kullanımının sağlanması yoluyla sürdürülebilir tarımsal üretimi teşvik edecek ve tarımsal ihraç ürünlerinin katma değerli hale getirilmesi için işbirliği yapacaklardır.
21. Taraflar, **orman** varlığının geliştirilerek korunması için birlikte hareket edecektir.
22. Taraflar, **KKTC işgücü piyasasının** güçlü, sürdürülebilir ve dirençli hale getirilmesi için gerekli çalışmaları yapacaklardır.
23. Taraflar, **sosyal güvenlik sisteminin** aktüeryal dengesini sağlayacak yasal düzenlemeler yapacak ve idari tedbirler alacaklardır. Kayıt dışı işgücünün kayıt altına alınmasına ilişkin denetim altyapısının güçlendirilmesine yönelik adımlar atacaklardır.
24. Taraflar, **yatırım ortamının** iyileştirilmesi konusunda tecrübe paylaşımını ve işbirliğini sürdürecektir.
25. Taraflar, **e-Devlet ve dijital dönüşüm** alanlarında bilgi ve deneyim paylaşımına devam edecek, daha önce başlatılan projelerin tamamlanmasını ve yeni projelerin geliştirilmesini sağlayacaktır.
26. Taraflar, **siber güvenlik** alanında işbirliğini artıracaklardır.
27. Taraflar, **suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesine** ilişkin bilgi ve tecrübe paylaşımını devam ettirecektir.
28. Taraflar, KKTC'de uygulanan **teşvik ve desteklerin** verimliliğinin ve etkinliğinin artırılması amacıyla etki değerlendirme sisteminin kurulmasına yönelik işbirliği yapacaktır.
29. Taraflar, **toplu konut projelerinin** hayata geçirilmesi, kırsal kesim bölge altyapılarının tamamlanması konularında işbirliğini geliştirecektir.
30. Taraflar, **KKTC'nin dış temsilinin etkinleştirilmesini** ve **geliştirilmesini** teminen eşgüdüm içerisinde çalışmalarını sürdürecektir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
1. KAMU MALİYESİ	1.1. Kamu maliyesinde etkinliğin ve sürdürülebilirliğin artırılması	1.1.1. Gelir Vergisi Yasası; vergilemede adalet, eşitlik, belirlilik ve ödeme gücü ilkeleri çerçevesinde gözden geçirilecek ve gerekli düzenlemeler yapılacaktır.	• Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı	• Maliye Bakanlığı	Eylül 2026
		1.1.2. Vergi sistemindeki istisna, muafiyet ve indirimler; ekonomik aktiviteye etkileri ve vergilendirmenin diğer temel ilkeleri gözetilerek vergi tabanının genişletilmesi amacı çerçevesinde gözden geçirilip gerekli değişiklikler yapılacaktır.	• Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı	• Maliye Bakanlığı	Eylül 2026
		1.1.3. Katma Değer Vergisi (KDV) ve Fiyat İstikrar Fonu (FİF) arasındaki tamamlayıcılık, vergi kayıp ve kaçığını önleme amacı da göz önünde bulundurularak aşağıdaki şekilde yeniden tesis edilecektir. - İşlem zinciri üzerinden alınan bir vergi olan KDV'nin işleyiş sistemini bozan, başta %0 oranına tabi olanlar olmak üzere, KDV Oranlar Tüzüğü'nün cetvelleri, özellikle 2013-2025 döneminde yapılan vergi indirimleri de dikkate alınarak mal ve hizmet kalemleri itibarıyla yeniden düzenlenecektir. - Fiyat İstikrar Fonu Yasası tahtında yayımlanan emirnameler ve ilgili diğer düzenlemelerle son yıllarda yapılan oran indirimleri (güncelliğini kaybetmiş maktu FİF tutarları ve sektör payları ile birlikte) gözden geçirilip bunlarda gerekli değişiklikler yapılacaktır.	• Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı	• Maliye Bakanlığı	Haziran 2026

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		1.1.4. Şans oyunlarının vergilendirilmesinde asimetrik bir durum oluşmaması, platformlar arası kaymaların yaşanmaması ve yasa dışı oyunlara yönelimin engellenmesi bakımından, bütünsel bir bakış açısıyla düzenlemeler yapılacaktır. Bu kapsamda, elektronik ortamda oynanan betting ve diğer her türlü müşterek bahis ve sabit ihtimalli bahis oyunlarına ilişkin münferit bir Elektronik Şans Oyunları yasal düzenlemesi ve buna paralel diğer düzenlemeler yapılacaktır.	• Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı	• Başbakanlık • Maliye Bakanlığı (S)	Haziran 2026
		1.1.5. Gelir ve Vergi Dairesi ile Maliye Teftiş ve İnceleme Kurulu'nun teknik, idari ve denetim kapasitesi artırılacaktır. Risk bazlı vergi denetimine yönelik elektronik sistemin kurulması ve uygulanması sağlanacaktır. Vergi kayıp ve kaçığına yönelik sektörel ve yaygın denetimlere ağırlık verilecektir.	• Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı	• Maliye Bakanlığı	Haziran 2026
		1.1.6. Ekonomik aktiviteyi kayıt altına alarak vergiyi doğuran olayın takibini kolaylaştırmak ve amme alacağıının hazineye sağlıklı bir şekilde intikalini sağlamak amacıyla, KKTC Maliye Bakanlığı ve Gelir İdaresi Başkanlığının ortak çalışması ile 2022 yılında yazılım ve donanım olarak kurulumu ve testleri tamamlanan e-fatura uygulaması ilk etapta belirli bir tutarın üzerinde ciro ya da bilanço aktif büyüklüğüne sahip olan mükellefler için 1 Mayıs 2026 tarihi itibarıyla zorunlu tutulmuştur. E-fatura uygulamasının başta bütün limited	• Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı	• Maliye Bakanlığı	Aralık 2026

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		şirketler için zorunlu tutulması olmak üzere yaygınlaştırılmasına ve kapsamının genişletilmesine yönelik süreç tamamlanacaktır.			
		1.1.7. Vergi güvenliğini sağlamak ve kayıt dışı ekonomiyi azaltmak amacıyla 1 Ocak 2026 tarihinde uygulanmaya başlanan yeni nesil yazarkasa POS cihazlarının sektör ayrımı yapılmaksızın bütün işletmeler için kullanımı zorunlu hale getirilecektir. Bu kapsamda 12 Ocak 2023 tarihli 10 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 14 sıra numaralı KDV Tebliği ve bu Tebliği değiştiren 16 Şubat 2026 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 14 sıra numaralı KDV (Değişiklik) Tebliğinin 1 numaralı ekinde yer alan “Ödeme Kaydedici Cihaz Kullanmak Mecburiyetinde Olmayanlar” listesinin yürürlükten kaldırılmasına yönelik söz konusu Tebliğlerde değişiklik yapılarak halihazırda zorunluluk getirilmeyen başta perakende akaryakıt teslimleri olmak üzere, gerçek usulde vergiye tabi mükellefleri kapsayacak şekilde tüm sektörlerde ve alanlarda yeni nesil yazarkasa POS cihazlarının kullanımının zorunlu hale getirilmesine ilişkin süreç tamamlanacaktır.	•Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı	•Maliye Bakanlığı	Aralık 2026
		1.1.8. Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Sisteminin kurulması kapsamında, hâlihazırda çalışmaları yürütülen KKTC Kamu Mali Yönetim ve Bilişim Altyapısının Güçlendirilmesi Projesinin hayata geçirilmesi bakımından elzem olan 41/2019 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Yasası'ndaki düzenlemelerin yapılması sağlanacak ve Ön Ödeme Usul ve Esasları Tüzüğü, Muhasebe Tüzüğü ile kontuya ilişkin	•Hazine ve Maliye Bakanlığı, Muhasebat Genel Müdürlüğü, Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü	•Maliye Bakanlığı	Aralık 2026

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		Başbakanlık Genelgesi yayımlanacaktır. Bu amaçla, pilot uygulamalarla birlikte güncel uygulama kılavuzları hazırlanacak ve gerekli kurumsal eğitimler tamamlanacaktır.			
		1.1.9. Artan faiz oranlarının, bütçe dengeleri ile kamu borç stokunu olumsuz etkilememesi ve kamu maliyesinde sürdürülebilirliği teminin; tahakkuk edecek cari faizlerin yılı bütçelerine ödenek konularak bu borçların ödenmesine yönelik gerekli yasal ve idari düzenlemeler yapılacaktır.	<ul style="list-style-type: none"> Hazine ve Maliye Bakanlığı, Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğü 	<ul style="list-style-type: none"> Başbakanlık(S) Maliye Bakanlığı İlgili Kurum ve Kuruluşların Bağlı Olduğu Bakanlıklar KKTC Merkez Bankası 	Haziran 2026
		1.1.10. 20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası çerçevesinde ihale makamlarının veya ihale komisyonlarının kararları ile ihale katılımcıları veya ihale sürecine taraf olanların itirazlarını, itiraz makamı sıfatıyla karara bağlamak üzere idari denetim yapan Rekabet Kurulu'nun itiraz dilekçelerindeki uyumsuzluk konuları dışında re'sen tam hukukilik denetimine girmesini önleyecek ve Kurulun sadece itiraz dilekçesindeki konular kapsamında sınırlı inceleme yapmasını sağlayacak şekilde 36/2009 sayılı Rekabet Yasasınının 20 nci maddesinin birinci fıkrasında Rekabet Kurulunun görev ve yetkileri arasında yer alan "Re'sen ... işlem başlatacak ve bunu sonuçlandırarak kararlar almak" şeklindeki düzenlemenin kamu ihalelerine ilişkin dosyalar için itiraz dilekçesi kapsamı dışında re'sen işlem başlatılması ve bunun	<ul style="list-style-type: none"> Hazine ve Maliye Bakanlığı (Kamu İhale Kurumu) (S) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 	<ul style="list-style-type: none"> Ekonomi ve Enerji Bakanlığı (S) Rekabet Kurulu 	Aralık 2026

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		sonuçlandırılması hariç tutulacak şekilde gerekli yasal düzenlemeler yapılacaktır.			
		1.1.11. Başta Merkezi İhale Komisyonu tarafından yapılan ihale ilanlarında keşif bedelinin (yaklaşık maliyetin) açıklanması uygulamasının sona erdirilmesi olmak üzere, 20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası gözden geçirilecek ve gerekli düzenlemeler yapılacaktır.	<ul style="list-style-type: none"> • Hazine ve Maliye Bakanlığı (Kamu İhale Kurumu) (S) • Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 	<ul style="list-style-type: none"> • Maliye Bakanlığı (S) • Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı 	Aralık 2026
		1.1.12. İnşaat türlerine göre m ² birim fiyatların ve inşaat, mekanik tesisat ve elektrik tesisatı işlerine ait birim fiyatların, birim fiyat analizleri esas alınarak uluslararası iyi uygulama metodolojisi çerçevesinde hesaplanmasını sağlayacak birim fiyat sisteminin kurulması ve birim fiyatların takvimi önceden ilan edilen, daha uzun dönemler itibarıyla güncellenmesini sağlayacak hukuki düzenlemeler yapılacaktır.	<ul style="list-style-type: none"> • Hazine ve Maliye Bakanlığı (Kamu İhale Kurumu) (S) • Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 	<ul style="list-style-type: none"> • Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı (S) • Maliye Bakanlığı 	Aralık 2026
		1.1.13. Rekabet eşitsizliğini gidermek amacıyla, Yükseköğretim Kurumları Mali Düzenleme Yasasında ve ilgili diğer yasalarda değişikliğe gidilerek bazı yükseköğretim kurumlarına sağlanan; gelir vergisi, kurumlar vergisi, katma değer vergisi, fiyat istikrar fonu, gümrük vergisi, tapu harcı, damga vergisi, emlak vergisi ile diğer her türlü vergi, resim, harç ve fonlardaki mevcut teşvik, muafiyet, istisna ve indirimler gözden geçirilecek; yükseköğretim kurumlarına belli bir ölçekte ve/veya yıldan sonra teşvik, muafiyet, istisna ve indirim uygulanmasına	<ul style="list-style-type: none"> • Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı 	<ul style="list-style-type: none"> • Milli Eğitim Bakanlığı (S) • Maliye Bakanlığı 	Eylül 2026

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		yönelik düzenlemeler yapılarak daimi muafiyet uygulamalarına son verilecektir. Bu sektöre sağlanan diğer her türlü vergi, fon, harç ve mali kolaylıklar için de aynı çerçevede ve yatay eşitlik ilkesine uygun düzenlemeler yapılacaktır.			
		1.1.14. Gelir ve Vergi Dairesi ile Sosyal Sigortalar Dairesine verilecek beyannameler tek tip hale getirilecektir.	<ul style="list-style-type: none"> Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı 	<ul style="list-style-type: none"> Maliye Bakanlığı (S) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 	Eylül 2026
		1.1.15. Kara ve deniz sınır kapılarından gelen ziyaretçi araçları için ilgili mevzuat çerçevesinde bu kapılarda sigorta yapma ruhsat ve lisansına sahip sigorta şirketlerinin poliçe prim gelirleri, reasürans giderleri ve hasar ödemelerine yönelik durum tespiti ve analizi yapılacak ve bir rapor şeklinde sonuçlar kamuya açıklanacaktır. Rapordaki tespitlere göre, vergi güvenliğini sağlayacak adımlar ivedilikle atılacaktır. Sigorta şirketlerinin ruhsat ve lisans hakkına istinaden sahip oldukları sigortalamaya imtiyazlarının kısmen veya tamamen devrinden ve/veya aynı kişilerin akraba ya da çalışanlarının eskiden sahip olmak, yeni kurmak veya yönetim ve/veya denetiminde bulunmak suretiyle doğrudan ya da dolaylı olarak kontrol ettikleri sigorta şirketlerinin ruhsatlandırılmasından mütevellit tekelleşme durumunun giderilmesine yönelik gerekli mevzuat ve uygulama adımları atılacaktır.	<ul style="list-style-type: none"> Hazine ve Maliye Bakanlığı, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu 	<ul style="list-style-type: none"> Maliye Bakanlığı 	Haziran 2026

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

Ek-2

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		<p>1.1.16. Ödemesi gecikmiş kamu alacaklarına uygulanan tecil faizi oranı ile gecikme faizi (ve gecikme zammı) oranı arasında makul bir farkın olmasını sağlayacak şekilde halihazırda yıllık %24 olan tecil faizi oranı ivedilikle yükseltilerek halihazırda yıllık %49 olan gecikme faizi oranına yaklaştırılacaktır. Bu çerçevede Bakanlar Kurulunun tecil faizi oranını artırma yetkisinin üst sınırına ulaşıldığından öncelikle Bakanlar Kuruluna tecil faizi oranını artırma yetkisi verilecek şekilde 48/1977 sayılı Kamu Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Yasanın 42'inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "iki katına" ibaresi "dört katına" olarak değiştirilecektir.</p> <p>Ayrıca gecikme faizi oranı piyasa mevduat faiz oranları gözetilerek hep güncel tutulacaktır.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hazine ve Maliye Bakanlığı 	<ul style="list-style-type: none"> • Maliye Bakanlığı 	<p>Haziran 2026</p>
		<p>1.1.17. Yürürlüğe giren Muhasebe, Denetim ve Meslek Yasası ile Tasdik Memurları Yasasında belirtilen aşğıdaki düzenlemelerin ivedilikle hayata geçirilmesi sağlanacaktır; Bu kapsamda Yetkili Muhasip, Yetkili Muhasip – Denetçi Meslek Usul ve Esasları Tüzüğü hazırlanacak ve Yetkili Muhasipler ve Yetkili Muhasip- Denetçiler ve Enstitüsü faaliyete geçirilecektir.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hazine ve Maliye Bakanlığı 	<ul style="list-style-type: none"> • Maliye Bakanlığı 	<p>Haziran 2026</p>
		<p>1.1.18. Kalkınma Bankasının tahsili gecikmiş alacak oranının azaltılması sağlanacak; bankanın ipotek koyduğu taşınmazlar için yasal takip süreçleri tamamlanacak, yasal takip sonucu mahkeme emri ile satış kararı alınanların satışı ivedilikle sonuçlandırılacak, takipteki banka alacaklarına yönelik teminat</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu 	<ul style="list-style-type: none"> • Başbakan Yardımcılığı Turizm, Gençlik, Kültür ve Çevre Bakanlığı 	<p>Haziran 2026</p>

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		değerini düşürecek nitelikte kararlar alınmasını engelleyecek düzenlemeler yapılacaktır.			
		1.1.19. Kalkınma Bankasının Bankacılık Yasasına tabi tutulması sağlanacaktır.	• Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu	• Başbakan Yardımcılığı Turizm, Gençlik, Kültür ve Çevre Bakanlığı	Haziran 2026
		1.1.20. Suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerinin aklanmasını önlenmesine yönelik idari ve teknik kapasite artırlacak, bilgi ve tecrübe paylaşımına devam edilecektir.	• Hazine ve Maliye Bakanlığı, MASAK	• Maliye Bakanlığı	Haziran 2026
2. KAMU YÖNETİMİ	2.1. Dijital dönüşümün sağlanması	2.1.1. Tüm bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının mevzuatlarının e-Devlet sistemine uyumunu sağlamak için gereken tüm yasal ve idari düzenlemeler, Başbakanlık Dijital Dönüşüm ve e-Devlet Kurumu ile teknik ve hukuki düzeyde koordineli şekilde çalışılarak ivedilikle tamamlanacaktır. 76/2023 sayılı Dijital Dönüşüm ve e-Devlet Kurumu Yasasının Geçici 1'inci maddesi uyarınca e-Devlet sisteminde siber güvenliğin sağlanabilmesi bakımından kamu kurum ve kuruluşlarınca tüm bilişim sistemleri ivedilikle Ulusal Kamu Entegre Veri Merkezine taşınacaktır. 2.1.2. KKTC genelinde siber güvenlik teknik altyapısının güçlendirilmesine yönelik gerekli tüm adımlar atılacak, bu kapsamda öncelikle yeni nesil siber tehditler ve teknolojik gelişmeler çerçevesinde Ulusal Siber Güvenlik Stratejisi ve	• Cumhurbaşkanlığı Siber Güvenlik Başkanlığı	• Başbakanlık • Dijital Dönüşüm ve e-Devlet Kurumu (S)	Haziran 2026

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		<p>Siber Güvenlik Eylem Planı hazırlanarak uygulamaya konulacak ve fiber optik altyapısının bir an önce tamamlanması sağlanacaktır.</p> <p>2.1.3. e-Devlet kapsamında sunulan hizmetlerin sayısı artırılarak e-Devlet Kapısının vatandaş tarafından kullanımının yaygınlaştırılması sağlanacak, bankacılık sistemi üzerinden e-Devlet sistemine giriş sağlanacak ve Muhaceret Bilgi Sistemi hayata geçirilecektir.</p> <p>2.1.4. Belediyeler Yasası ile Köy ve İhtiyar Heyeti Yasası değiştirilerek, belediyelere Mekânsal Adres Kayıt Sisteminin (MAKS) kullanımı; sisteme kapı numarası, yol ve tabela isimleri ile adreslerde mukim kişilerin bilgilerinin belli bir süre içinde girilmesi ve bu verilerin güncel tutulması zorunlu hale getirilecektir. Başta Adres Kayıt Sistemi (e-Nüfus) olmak üzere MAKS'ın diğer e-Devlet sistemleriyle entegre olması ivedilikle sağlanacaktır.</p> <p>2.1.5. Dijital Dönüşüm ve Elektronik Devlet İdaresi Yasasının uygulanması sağlanacaktır.</p>			
	2.2. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Ulusal Coğrafi Veri Altyapısının (KKTC-UCVA) Kurulması	2.2.1. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Ulusal Coğrafi Veri Altyapısının (KKTC-UCVA) Kurulmasına İlişkin Protokol'ün öncelikle birinci etabına ilişkin; birincil mevzuat düzenlemeleri hazırlanacak, bu kapsamda Coğrafi Bilgi Sistemleri Başkanlığı (Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları) Yasası hayata geçirilecektir. Söz konusu Protokol çerçevesinde ülkenin coğrafi	• Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı	• Başbakan Yardımcılığı, Turizm, Kültür, Gençlik ve Çevre Bakanlığı	Aralık 2026

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		veri envanterinin çıkarılması, gerçek (true) ortofotolarının üretimi ve 3 boyutlu dijital ikiz çalışmalarının yapılmasına devam edilecektir.			
	2.3. Tapu ve kadastro altyapısının güçlendirilmesi	2.3.1. Tapu ve Kadastro Bilgi Sistemi ile Taşınmaz Değer Bilgi Sistemi güncellenerek tapu ve kadastro hizmetleri paydaşlar ve vatandaş yönü ile bütünsel olarak yönetilecek, işlemler bürokrasiden arındırılacak, taşınmaz değerlemelerinin alım satım değerine yakınsaması sağlanacaktır.	<ul style="list-style-type: none"> • Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 	<ul style="list-style-type: none"> • İçişleri Bakanlığı 	Haziran 2026
	2.4. Kişisel verilerini koruma kurulunun altyapısının güçlendirilmesi	2.4.1. Kişisel Verilerin Korunması Yasası ihtiyaçlar çerçevesinde güncellenecek, yasa kapsamında tüzükler çıkarılacaktır.	<ul style="list-style-type: none"> • Kişisel Verileri Koruma Kurumu 	<ul style="list-style-type: none"> • Kişisel Verileri Koruma Kurulu 	Haziran 2026
	2.5. Göç yönetimi ve Muhaceret Bilgi Sistemi altyapısının güçlendirilmesi	2.5.1. Muhaceret ve Yurttaşlık Yasaları gözden geçirilecek, kamu kurum ve kuruluşlarının görev, yetki ve sorumlulukları netleştirilerek idari karmaşayı ortadan kaldıracak mevzuat düzenlemeleri yapılacaktır. 2.5.2. Vatandaşlık işlemlerinden ikamet süreçlerine, yabancıların kimlik bilgilerinden giriş-çıkış kayıtlarına kadar tüm verilerin güvenli, entegre ve şeffaf bir yapıda yönetilmesini sağlayacak Göç Yönetimi ve Muhaceret Bilgi Sistemi kurulumu tamamlanacaktır.	<ul style="list-style-type: none"> • Cumhurbaşkanlığı Siber Güvenlik Başkanlığı (S) • İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı 	<ul style="list-style-type: none"> • İçişleri Bakanlığı 	Temmuz 2026
3. İSTATİSTİK ALTYAPISININ GELİŞTİRİLMESİ	3.1. Kurumların istatistik üretme altyapılarının	3.1.1. KKTC İstatistik Kurumu'nun her alanda ihtiyaç duyduğu verileri elde edebilmesi için Resmi İstatistik Programı oluşturulacak, KKTC'de istatistik üretme kapasitesinin ve	<ul style="list-style-type: none"> • Türkiye İstatistik Kurumu 	<ul style="list-style-type: none"> • Başbakanlık • KKTC İstatistik Kurumu(S) 	Haziran 2026

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
	güçlendirilmesi, mevcut istatistiklerin geliştirilmesi ve yeni istatistiklerin sayısının artırılması	<p>istatistiklerin frekansının artırılması, içeriklerin geliştirilmesi ve yeni istatistiklerin üretilmesi sağlanacaktır. Etkin ve detaylı analizlerin yapılabilmesi için veri tabanlarına ve yazılımlara dayanan yeni bir veri giriş programı kurulacaktır.</p> <p>3.1.2. KKTC İstatistik Kurumu tarafından, ekonomideki sektörlerarası mal ve hizmet akışını gösteren, üretim yapısını analiz eden temel verilerden biri olan girdi-çıkıtı tablolarının Uluslararası standartlara göre hazırlanması ve bu tabloların analizi hususunda teknik işbirliği yapılacaktır.</p> <p>3.1.3. TÜFE hesaplamalarının gerçekçi ve sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için; kalite düzeltme yöntemlerini içeren yapı etkin bir biçimde kullanılacak, fiyat ve kira derleme süreçleri güncel metodolojiye uygun hale getirilecek, TÜFE sepetinde yer alan ürünlerin ayrıntılı madde tanımları netleştirilecek, ölçü birimleri ve fiyat tutarlılık çalışmaları tamamlanacak, fiyat veri girişlerinin her ay aksama olmaksızın yapıldığı kontrol edilecek, madde tanımlarına uygun olmayan ürün ikameleri yapılmayacak, bazı ürün gruplarında mevsimsel olarak yaşanabilen fiyat değişimlerinin hesaplamalara yansıtılması sağlanacaktır.</p> <p>Hanehalkı Bütçe Anketi tamamlanacak ve TÜFE madde sepeti güncellenecektir. Yeni baz yılı endeksinin oluşturulmasına yönelik işyeri örnekleme, madde sepeti ve madde tanımlarına</p>			

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		ilişkin çalışmaların sürdürülmesi amacıyla eğitim faaliyetleri düzenlenecek ve saha çalışması yapılacaktır.			
4.TURİZM	4.1. Avrupa'da "North Cyprus, Visitncy" Türkiye'de "Ada Kıbrıs" markasının tanıtımında etkin kullanılması, turizm sektöründe yerel ürün kullanımı ve müzelerin ziyarete açık hale getirilmesi	<p>4.1.1. Turizm Master Planı çerçevesinde yeni turizm bölgesi ya da bölgeleri belirlenecektir. Mevcut turizm yatırımlarına ilişkin envanter çalışmaları tamamlanacaktır. Yeni ve mevcut turizm bölgelerindeki turizm arazilerinin belirlenmiş kurallar çerçevesinde yatırımcılara tahsis edilmesi sağlanacaktır. Yatırımların sözleşmede belirlenen tarihler içerisinde ve sözleşmeye uygun hayata geçirilmemesi durumunda arazi tahsisi kendiliğinden iptal edilecektir. Tahsis edilen araziler hiçbir şekilde başkasına devredilemeyecektir.</p> <p>4.1.2. Turizm Geliştirme ve Tanıtma Fonu kaynaklarıyla Avrupa'da "North Cyprus, Visitncy" Türkiye'de "Ada Kıbrıs" markası altında etkin tanıtım faaliyetleri gerçekleştirilecek ve markaların küresel turizm pazarında ileriye taşınması için Türkiye Cumhuriyeti ile ortak çalışmalar yapılacaktır.</p> <p>4.1.3. Turizmin diğer sektörlerle olan katkısını artıracak politikalar geliştirilecektir.</p> <p>4.1.4. Müze ve ören yerlerinin modern işletmecilik tekniklerine uygun yönetilmesi için stratejik tasarım yapılması ve gereken yasal altyapının oluşturulması, kamu-özel sektör işbirliklerinin geliştirilmesi sağlanacaktır.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kültür ve Turizm Bakanlığı 	<ul style="list-style-type: none"> • Başbakan Yardımcılığı, Turizm, Kültür, Gençlik ve Çevre Bakanlığı (S) • Maliye Bakanlığı • Tarım Bakanlığı • İçişleri Bakanlığı 	Aralık 2026

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		4.1.5. Müze ve ören yerlerinin hafta sonları da hizmet vermesi sağlanacaktır.			
5. KÜLTÜR	5.1. Kültürel Mirasın Korunması	5.1.1. Kıbrıs'taki vakıf eserleri başta olmak üzere taşınmaz kültür mirasının korunmasına yönelik tespit ve envanter çalışmaları yapılacak ve elde edilen veriler dijital ortama aktarılacaktır.	• Kültür ve Turizm Bakanlığı	• Başbakanlık Kıbrıs Vakıflar İdaresi (S) • Başbakan Yardımcılığı Turizm, Gençlik, Kültür ve Çevre Bakanlığı, • Devlet Planlama Örgütü	Haziran 2026
6. TARIM	6.1. Tarım sektörü desteklerinin gıda arz güvenliği ve gıda güvenilirliğini rekabetçi şartlarda sağlayan bir yapıya kavuşturulması	6.1.1. Tarımsal destekler ve politikalar aşağıdaki ilkeler dikkate alınarak yeniden düzenlenecektir. <ul style="list-style-type: none"> • Temel geçim kaynağı tarımsal üretim olanlara pozitif ayrımcılık sağlanacaktır. • Gıda arz güvenliği açısından öne çıkan sektörlerle öncelik verilecektir. • Gıda güvenliği desteklenecektir. • Kırsal kalkınma desteklenecektir. • Heliim üretiminde "Coğrafi Tescil" şartlarını sağlayacak üretim desteklenecektir. • Karşılaştırmalı üstünlüğe sahip bazı tarımsal ürünlerin (enginar, keçiyoynuzu, patates, narenciye ve diğer ürünler) ileri işlenmesi desteklenecektir. 	• Tarım ve Orman Bakanlığı	• Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı	Aralık 2026

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		<ul style="list-style-type: none"> Turizm sektörünün gıda ve tarımsal ürün ihtiyaçlarının yerli üreticilerden karşılanması desteklenecektir. Tarımsal üretim ve pazarlamada kooperatifçilik desteklenecektir. Tarımsal girişimcilik desteklenecektir. Desteklerin önceden açıklanması, desteklerin zamanında gerçekleştirilmesi ve destekleme ödemelerinde bütçe sınırlarının aşılmaması sağlanacaktır. Alan bazlı desteklemeden ürün bazlı desteklemeye geçilecektir. 			
	6.2. Tarım sektöründe faaliyet gösteren KİT, Kurum ve İşbirliklerin yeniden yapılandırılması	6.2.1. Tarım ve tarıma dayalı sektörlerde faaliyet gösteren KİT, kurum ve işbirlikler, piyasa düzenleyici rollerini yerine getirebilecek şekilde yeniden yapılandırılacaktır. Yeniden yapılandırmada KİT, kurum ve işbirliklerin, görev zararı yapması mevzuatlarınca engellenecek, bu işlemler tekeli yapıardan uzaklaştırılacak ve özleştirilecektir.	<ul style="list-style-type: none"> Tarım ve Orman Bakanlığı(S) Hazine ve Maliye Bakanlığı 	<ul style="list-style-type: none"> Maliye Bakanlığı(S) Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı 	Aralık 2026
	6.3. Eğitim faaliyetlerinin yürütülmesi	6.3.1. Üretici, ziraat mühendisi, tarım teknisyen ve teknikerlerine yönelik eğitim programları düzenli hale getirilecektir. Eğitim programları kapsamında Türkiye Cumhuriyeti kurum ve kuruluşları ile işbirliği yapılacaktır.	<ul style="list-style-type: none"> Tarım ve Orman Bakanlığı 	<ul style="list-style-type: none"> Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı 	Aralık 2026
7. ULAŞTIRMA	7.1. Liman ekosisteminin güçlendirilmesi	7.1.1. Mevcut limanlar rehabilite edilerek daha verimli işletilmesi sağlanacak, limanlar rekabetçi bir yapıya kavuşturulacaktır.	<ul style="list-style-type: none"> Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (S) Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı 	<ul style="list-style-type: none"> Maliye Bakanlığı(S) Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı 	Haziran 2026

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		7.1.2. Gazimağusa yük limanının işletme hakkının devrine yönelik hukuki ve idari altyapı oluşturulacaktır. 7.1.3. Yeni bir yük limanı inşasına yönelik çalışmalara başlanacaktır.			
	7.2. Araç muayene altyapısının oluşturulması	7.2.1. "KKTC Sınırları İçerisinde Motorlu Kara Araçları Muayene İstasyonları Kurulması ve İşletilmesi, Karayolu Ulaşım Sisteminin Geliştirilmesi ve Kara Trafik Güvenliğine Katkı Sağlanmasına Yönelik Projelerin Yürütülmesi Hakkında Protokol"ün yürürlüğe girmesi sağlanacaktır.	• Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	• Maliye Bakanlığı(S) • Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı	Eylül 2026
	8.1. Sağlık hizmet sunumunun yaygınlaştırılması ve kalitesinin yükseltilmesi	8.1.1. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sağlık altyapısı ve hizmetlerinin geliştirilmesi için mevcut hastane ve sağlık ocaklarının tamir ve tadilatı yapılacak, yeni hastane ve sağlık ocakları inşa edilecek ve sağlık hizmetlerine erişim kolaylaştırılacaktır.	• Sağlık Bakanlığı	• Sağlık Bakanlığı	Aralık 2026
8. SAĞLIK	8.2. Sağlıkta yapısal dönüşümün sağlanması	8.2.1. Sağlıkta yapısal dönüşümün hayata geçirilmesine yönelik 20 Ekim 2023 tarihli "Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Arasında 2023-2025 Yıllarında İş Birliğine Dair Eylem Planı" 2026-2028 dönemi için güncellenecek ve yeni eylem planındaki faaliyetlerin gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.	• Sağlık Bakanlığı	• Sağlık Bakanlığı	Aralık 2026
		8.2.2. Genel sağlık sigortası için Sosyal Güvenlik Yasası'nda, Sosyal Sigortalar Dairesi Yasası'nda ve ilgili diğer mevzuatta değişiklik yapılacaktır.	• Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (S) • Sağlık Bakanlığı	• Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (S) • Sağlık Bakanlığı	Eylül 2026

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
				• Maliye Bakanlığı	
9. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK	9.1. Emeklilik Sisteminin orta ve uzun vadede aktüeryal görünümüne ilişkin çalışma yapılması ve aktüeryal dengenin güçlendirilmesi	9.1.1. Emeklilik sisteminin 5 ve 10 yıllık aktüeryal dengeleri ve sistem uygulaması gözden geçirilecektir. 9.1.2. Emeklilik sisteminin aktüeryal sürdürülebilirliğinin sağlanması için gerekli tedbirler alınacaktır.	• Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu	• Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı(S) • Maliye Bakanlığı	Eylül 2026
10. ENERJİ	10.1. Enerji arz güvenliğinin sağlanması	10.1.1. Enerji arz güvenliğinin sağlanması, kurum bütçesinin yatırım ihtiyacını da gözetenek gerçekçi bir şekilde oluşturulması ve sürdürülebilir bir kurumsal yapının tesisi amaçları doğrultusunda KIB-TEK'in kurumsal karar alma mekanizmaları gözden geçirilecektir. Bu çerçevede Kurumun maliyetinin altında satış yapmaması için gerekli tedbirler alınacaktır. Buna göre, elektrik satış fiyatlarının görev zararını oluşturmayacak şekilde zamanında güncellenmesi sağlanacaktır. 10.1.2. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti enerji arz güvenliğinin sağlanması amacı ile Türkiye'den Elektrik Temin Edilmesi Projesi'nin hayata geçirilmesi için gerekli hukuki ve teknik çalışmalara devam edilecektir. 10.1.3. Elektrikli Araçlar Yasasının yürürlüğe girmesi sağlanacaktır.	• Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	• Başbakanlık	Eylül 2026

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
	10.2. Enerji Sektöründe kurumsal yapının güçlendirilmesi	<p>10.2.1. Enerji Dairesi Yasasının yürürlüğe girmesi sağlanacaktır.</p> <p>10.2.2. Enerji Üst Kurul Yasasının yürürlüğe girmesi sağlanacaktır.</p> <p>10.2.3. Enerji Verimliliği Yasasının yürürlüğe girmesi sağlanacaktır.</p> <p>10.2.4. Yenilebilir Enerji Tüzüğünde değişiklik yapılarak mahsuplaşma oranları yeniden düzenlenecektir.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomi ve Enerji Bakanlığı 	Aralık 2026
11. EKONOMİ	11.1. Yerli üretimin desteklenmesi ve ticaretin düzenlenmesi	<p>11.1.1. Yerli Malı Yasasının yürürlüğe girmesi sağlanacaktır.</p> <p>11.1.2. e-Ticaret Yasasının yürürlüğe girmesi sağlanacaktır.</p> <p>11.1.3. Hal Yasasının gereği olan hallerin kuruluma yönelik somut adımların ivedilikle atılması ve yasanın işlerlik kazanması sağlanacaktır.</p> <p>11.1.4. KKTC sanayisinin güçlendirilmesi için atılacak adımlara ve stratejilere ilişkin Sanayi Strateji Raporu hazırlanacaktır.</p> <p>11.1.5. Yatırım ortamının iyileştirilmesi için bir koordinasyon kurulu kurulacak, yatırım ikliminin iyileştirilmesine yönelik çalışmalar başlatılacak, ilerleme raporları yazılacaktır.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (S) • Ticaret Bakanlığı 	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomi ve Enerji Bakanlığı (S) • Devlet Planlama Örgütü 	Haziran 2026
12. ÇEVRE	12.1. Sürdürülebilir katı atık yönetiminin sağlanması	12.1.1. KKTC'de bütünsel katı atık yönetiminin bileşenleri olan atık önleme, atık azaltımı, yeniden kullanım, geri dönüşüm, geri kazanımı, enerji geri kazanımı ve bertarafı silsilesine uygun yöntem, teknoloji ve yönetim planlarının uygulanması	<ul style="list-style-type: none"> • Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 	<ul style="list-style-type: none"> • Başbakan Yardımcılığı, Turizm, Kültür, Gençlik ve Çevre Bakanlığı 	Eylül 2026

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		<p>sağlanacaktır. Türkiye'deki sıfır atık ve diğer iyi uygulama örnekleri KKTC'de hayata geçirilecektir.</p> <p>12.1.2. Çevresel etkiler, halk sağlığı ve kamu güvenliği bakımından ciddi riskler barındıran Güngör Düzenli Depolama Tesisindeki mevcut vahşi depolamaya son verilerek, tesisin teknik eksiklikleri ile altyapı ve işletmeden kaynaklı sorunları giderilecek, katı atıkların çevresel açıdan sürdürülebilir şekilde yönetilmesi, ekonomiye kazandırılması ve enerji üretiminde etkin biçimde değerlendirilmesi sağlanacaktır.</p>			
13. EĞİTİM	13.1. Okul altyapısının güçlendirilmesi	13.1.1. Okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarının fiziki ve teknolojik altyapıları geliştirilecek ve güçlendirilecektir.	• Milli Eğitim Bakanlığı	• Milli Eğitim Bakanlığı	Eylül 2026
	13.2. Yükseköğretimin kalitesinin artırılması	<p>13.2.1. Yükseköğretim Kurumu (YÖK) ile Yükseköğretim Planlama, Denetleme, Akreditasyon ve Koordinasyon Kurulu (YÖDAK)'nın kurumsal işbirliği artırılarak, Yükseköğretim Bilgi Sistemi (YÖKSİS)'nde YÖDAK'ın tüm yükseköğretim kurumlarının öğrenci, öğretim üyesi, öğretim görevlisi verilerinin girişine imkan sağlayan bağımsız, ayrı bir alan oluşturulacak; veri girişleri tamamlanacak, bu sayede doğrulama koduyla, mezun ve mevcut öğrenci bilgilerinin kontrol edilmesi sağlanacaktır.</p> <p>13.2.2. Yükseköğretimde niteliğin, uluslararası akreditasyon ve tanınırlığın artırılması sağlanacaktır.</p>	• YÖK	• YÖDAK	Haziran 2026

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
	13.3. Mesleki teknik eğitimin ve hayat boyu öğrenmenin geliştirilmesi	13.3.1. Mesleki ve teknik öğretimde kalifiye eleman yetiştirmeye yönelik alan ve dal programlaması güncellenecek, sektör temsilcileri ile küresel ve bölgesel fırsatlar gözetilerek dönüşüm ve istihdam planlaması yapılacaktır.	<ul style="list-style-type: none"> • Milli Eğitim Bakanlığı 	<ul style="list-style-type: none"> • Milli Eğitim Bakanlığı 	Eylül 2026
14. AİLE VE SOSYAL HİZMETLER	14.1. Kadınların ekonomiye katılımının ve kadın girişimciliğinin teşvik edilmesi	14.1.1. Kırsal kesimden başlanarak, kadınların ürettiği ürünlerin ekonomik kazanca dönüştürülmesine yönelik üretim, satış ve eğitim desteği verilecek ve kadın girişimciliği teşvik edilecektir. Bu amaçla kadın kooperatiflerinin etkinliğinin artırılması, ulusal ve yurtdışı pazarlara erişimlerinin kolaylaştırılması sağlanacaktır.	<ul style="list-style-type: none"> • Ticaret Bakanlığı (S) • Tarım ve Orman Bakanlığı 	<ul style="list-style-type: none"> • Başbakanlık, Kıbrıs Türk Yatırım Geliştirme Ajansı 	Eylül 2026
15. TEŞVİKLER	15.1. Teşvik sisteminin yeniden yapılandırılması	15.1.1. Teşvik ve desteklerde etki analizi yapılacak, teşvik fonksiyonundan beklenen faydayı sağlamayanlar kaldırılacak, mükerrer teşvik uygulamaları önlenerek, sektörlere yönelik teşviklerin yatay eşitlik ilkesine uygun olarak yeniden belirlenmesi sağlanacak ve teşvik sistemi fayda-maliyet analizi yapılarak gözden geçirilecek, teşvik ve destekler belli bir ölçek büyüklüğüne ulaşmaya kadar ve/veya belli bir zamana kadar geçerli olacak, daimi teşvik ve destek uygulamalarına son verilecektir. Teşvik ve desteklerin tek bir kurumdan izlenmesine yönelik elektronik bir izleme sistemi kurulacaktır.	<ul style="list-style-type: none"> • Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı 	<ul style="list-style-type: none"> • Başbakanlık, Devlet Planlama Örgütü (S) • Maliye Bakanlığı 	Haziran 2026
16. YEREL YÖNETİMLER	16.1. Yerel yönetimlerin öz gelirlerinin artırılması ve yatırım potansiyelinin güçlendirilmesi	16.1.1. Yerel yönetimlerin öz gelirlerinin tahsilinde yaşanan olumsuzlukların giderilmesi ve öz gelirlerinin artırılmasına ilişkin mevzuat gözden geçirilecek, gerekli düzenlemeler yapılacaktır.	<ul style="list-style-type: none"> • Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (S) 	<ul style="list-style-type: none"> • İşçileri Bakanlığı(S) • Maliye Bakanlığı 	Aralık 2026

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		<p>16.1.2. Her yerel yönetim, kendi bölgesindeki nüfus artış eğilimini gözeterek, orta ve uzun vadeli altyapı yatırım projeksiyonlarını yapıp buna göre hesaplanan yatırım ihtiyacı için gerekli kaynağın yarısını kendi öz gelirlerinden karşılamak için tedbirleri alacaktır.</p> <p>16.1.3. 51/1995 sayılı Belediyeler (Değişiklik) Yasasının 108'inci maddesinin üçüncü fıkrasında değişiklik yapılarak altyapı yatırımlarına ayrılan payın artırılması sağlanacaktır.</p> <p>16.1.4. Belediyelerde şeffaflık ve hesap verilebilirliği artırmak amacıyla gelir-gider, borçlanma ve personel durumlarını gösteren standart ve sürekli güncellenen internet siteleri kurulması sağlanacaktır.</p> <p>16.1.5. Belediyelerin yeni borçlanmaları ile mevcut borçlarının, yenilenmesi ve yapılandırılmasına yönelik süreçlerin Borç Yönetim Komitesi ile koordineli bir şekilde gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Türkiye Belediyeler Birliği 	<ul style="list-style-type: none"> • Kıbrıs Türk Belediyeler Birliği 	

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NCE 2026 YILINDA
KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE YAPILMASI PLANLANAN YARDIMLAR
(GENEL İÇMAL)**

TL

AÇIKLAMALAR	2025 YILI ANLAŞMASINDAN DEVREDEN				2026			TOPLAM
	KKTC'deki		Türkiye'deki		TOPLAM	BÜTÇE ÖDENEĞİ	TAHAKKUK EDEN GERİ DÖNÜŞ*	
	AÇIK AVANS	NAKİT (6 Nisan 2026 Gün sonu itibarıyla kalan)	AÇIK AVANS	BÜTÇE ÖDENEĞİ				
HİBE	50.687,00	193.099.041,75	0,00	1.070.689.150,72	1.263.838.879,47	19.399.981.520,39	36.179.600,14	20.700.000.000,00
Savunma Ödenekleri	0,00	114.205.261,02	0,00	35.794.738,98	150.000.000,00	9.500.000.000,00	0,00	9.650.000.000,00
Altyapı ve Reel Sektör Projeleri	50.687,00	38.531.316,42	0,00	1.020.256.876,05	1.058.838.879,47	9.219.981.520,39	36.179.600,14	10.315.000.000,00
Altyapı Lefkoşa	50.687,00	28.021.691,87		681.927.621,13	710.000.000,00	1.585.000.000,00		2.295.000.000,00
Altyapı Ankara		246.889,37	0,00	319.753.110,63	320.000.000,00	6.880.000.000,00		7.200.000.000,00
Reel Sektör Lefkoşa		10.262.735,18		13.576.144,29	23.838.879,47	399.981.520,39	36.179.600,14	460.000.000,00
Reel Sektör Ankara		0,00	0,00	5.000.000,00	5.000.000,00	355.000.000,00		360.000.000,00
Faaliyet Ödenekleri	0,00	40.362.464,31	0,00	14.637.535,69	55.000.000,00	680.000.000,00	0,00	735.000.000,00
Altyapı Faaliyet		40.356.504,41		14.593.495,59	54.950.000,00	560.000.000,00		614.950.000,00
Reel Sektör Faaliyet		5.959,90		44.040,10	50.000,00	120.000.000,00		120.050.000,00
KREDİ	0,00	331.436.656,32	0,00	68.563.343,68	400.000.000,00	1.900.000.000,00	0,00	2.300.000.000,00
Kamu Sektörü (Cari Bütçe Açığına Katkı)	0,00	5.253.663,83	0,00	44.746.336,17	50.000.000,00	250.000.000,00	0,00	300.000.000,00
Kamu Sektörü (Diğer)	0,00	326.182.992,49	0,00	23.817.007,51	350.000.000,00	1.150.000.000,00	0,00	1.500.000.000,00
Reform Destekleme Ödeneği	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	500.000.000,00	0,00	500.000.000,00
TOPLAM	50.687,00	524.535.698,07	0,00	1.139.252.494,40	1.663.838.879,47	21.299.981.520,39	36.179.600,14	23.000.000.000,00

* Geri Dönüş Hesaplarından 2025 yılından devreden 36.179.600,14-TL tutar "Tahakkuk Eden Geri Dönüş" versine dahil olup, hesapta bulunan ABD Doları ve İngiliz Sterlini 6 Nisan 2026 KKTC Merkez Bankası kuru ile hesaplanarak Bütçe Ödeneğine ilave edilmiştir.

İKTİSADİ VE MALİ İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI USUL VE ESASLARI

Amaç ve Kapsam

Madde 1 – (1) Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin iktisadi, idari, mali ve sosyal kalkınmasına katkı sağlamak amacıyla aşağıda belirtilen politika alanlarındaki kredi ve hibe nitelikli yardımları uygulamak hususunda mutabık kalmıştır:

- a) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kamu kurum ve kuruluşlarının kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi ve dijital dönüşümünün tamamlanması,
- b) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bütçe açığının giderilmesi,
- c) Savunma sektörünün sürdürülebilirliğinin sağlanması,
- d) Ekonomi, sanayi ve ticaretin geliştirilmesi,
- e) Çevrenin korunması ve kültür ve turizmin geliştirilmesi,
- f) Sivil toplumun desteklenmesi,
- g) İstihdam, sağlık, sosyal politikalar ve eğitimin geliştirilmesi,
- h) Ulaştırma ve enerji altyapısının geliştirilmesi,
- i) Tarım ve kırsal kalkınmanın geliştirilmesi,
- j) İstatistik, bilişim ve teknoloji altyapısının geliştirilmesi.

(2) 2026 yılı Anlaşması ile Türkiye Cumhuriyeti tarafından ayrılan hibe ve kredi nitelikli yardımların dağılımı ve kullanımı İşbu Usul ve Esaslara göre yapılır.

(3) Taraflar uygulamayı kolaylaştırmak için gerekli tedbirleri alır.

Dayanak

Madde 2 – (1) İşbu Usul ve Esaslar Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti arasında imzalanan İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşmasına ve Türkiye Cumhuriyeti 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa ekli "E" işaretli cetvelin 4'üncü maddesinin (a), (b) ve (c) bentlerine dayanmaktadır.

Tanımlar

Madde 3 – (1) Bu Usul ve Esasların amaçlarına uygun olarak:

a) Lefkoşa Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri: Anlaşma kapsamında hibe nitelikli yardımlar kaleminden finanse edilecek, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarafından kendi mevzuatına göre yürütülen hizmet alımı, yapım, bakım ve onarım, tedarik bileşenleri ve/veya hibelerden oluşan ve proje olarak onaylanan iş ve eylemlerini,

b) Ankara Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri: Türkiye Cumhuriyeti kurumlarına gerçekleştirilecek, ihalelerde ve ödemelerde Türkiye Cumhuriyeti mevzuatı geçerli olacak, hibe nitelikli yardımlar kaleminden finanse edilecek projeleri,

c) Anlaşma: Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti arasında imzalanan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde sermaye giderleri, transfer giderleri ve diğer amaçlarla kullanılmak üzere, Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği emrine gönderilen ödeneklerin kullanım amaç, yöntem ve şartlarını belirleyen 2026 yılı İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşmasını,

d) Bütçe açığına katkı: Anlaşma kapsamında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bütçe açığının giderilmesi için kredi nitelikli yardımlar kaleminden finanse edilecek yardımları,

e) Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti İşbirliği Çerçeve Belgesi Eylem Planı: Anlaşmanın ekinde yer alan ve mali işbirliğine esas teşkil edecek olan reform eylemleri,

f) Lefkoşa Kaynaklı Faaliyetler Detay Listesi: İşbu usul ve esasların ekinde (Ek-4.1.4) yer alan sektörler itibarıyla yıllık olarak finanse edilecek ve Anlaşmanın III/(12)'nci maddesi hükmü uyarınca belirlenecek tüm Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlık faaliyetlerinin detaylandırıldığı belgeleri,

g) Faaliyetler: Anlaşma kapsamında hibe nitelikli yardımlar kaleminden finanse edilecek, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarafından kendi mevzuatına göre yürütülen hizmet alımı, yapım, bakım ve onarım, tedarik bileşenleri ve/veya hibelerden oluşan ve faaliyet olarak onaylanan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlıklarının iş ve eylemlerini,

h) Hibe nitelikli yardımlar: Anlaşma kapsamında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine hibe olarak verilmek üzere öngörülen destekleri,

i) Kalkınma ve Ekonomik İşbirliği (KEİ) Ofisi: Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçisinin başkanlığındaki proje ve faaliyetlerden sorumlu ofisi,

j) Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğü: 6/7/2019 tarihli ve 30823 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2019/13 sayılı "Kıbrıs İşlerinin Koordinasyonu" konulu Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Genelgesi kapsamında Cumhurbaşkanınca görevlendirilen makam bünyesinde oluşturulan koordinatörlüğü,

k) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti bünyesinde mali yardımın programlanması ve uygulamasının takibine ilişkin Başbakanlık Müsteşarı başkanlığında oluşturulan heyeti,

l) Kredi nitelikli yardımlar: Anlaşma kapsamında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine kredi olarak verilmek üzere öngörülmüş destekleri,

m) Lefkoşa Kaynaklı projeler: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kurumlarınca gerçekleştirilecek, ihalelerde ve ödemelerde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti mevzuatının geçerli olacağı ve hibe nitelikli yardımlar kaleminden finanse edilecek projeleri,

n) Mali işbirliği: Anlaşma kapsamında sağlanacak teknik, idari ve hukuki destekler ile hibe ve kredi nitelikli yardımları,

o) Mali yıl: Söz konusu yıl için 1 Ocak'tan 31 Aralık'a kadar olan süreyi,

p) Projeler Detay Listesi: İşbu usul ve esasların ekinde (Ek-4.1.3) yer alan sektörler itibarıyla yıllık olarak finanse edilecek ve Anlaşmanın III/(12)'nci maddesi hükmü uyarınca belirlenecek tüm projelerin detaylandırıldığı belgeleri,

r) Proje Bilgi Formu: Bloke talebinde bulunacak ilgili Bakanlık ve/veya Daire tarafından doldurulacak; projenin içeriğine dair gerekçe, keşif bedeli, faydalanıcı sayısı gibi detaylı açıklamaları içeren ve standardı KEİ Ofisi tarafından belirlenecek formu,

s) Savunma ödemeleri: Anlaşma kapsamında Savunma Sektörünün sürdürülebilirliğinin sağlanması için hibe nitelikli yardımlar kaleminden finanse edilecek yardımları,

t) Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti: İktisadi ve mali işbirliğinin uygulanması amacıyla Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısı onayı ile Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı Bakan Yardımcısı başkanlığında oluşturulan heyeti,

u) Uygulama Birimleri: Projelerin hazırlık ve uygulama süreçlerinden sorumlu olan Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kurumlarını

ifade eder.

Mali İşbirliğine İlişkin Yapı

Madde 4 – (1) İşbirliği aşağıda belirtilen kurumsal yapı ile uygulanır:

- a) Kıbrıs İşlerinden Sorumlu Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısı
- b) Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğü
- c) Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti
- d) KEİ Ofisi
- e) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti
- f) Uygulama Birimleri

Mali İşbirliğine İlişkin Genel İlkeler

Madde 5 – (1) Anlaşma kapsamında gerçekleştirilecek mali işbirliği aşağıdaki ilkeler ile uyumlu olacak şekilde yapılır:

a) Mali işbirliği kapsamında yürütülecek proje ve faaliyetler ilgili mevzuat hükümlerinde belirtilen bütçe usul ve esaslarına uygun bir biçimde yapılır.

b) Tespit edilen ihtiyaçlar, işbu Usul ve Esasların 1'nci maddesinde belirtilen politika alanları ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümetinin idari, mali ve teknik kapasitesi ile uyumlu olur.

c) Taraflarca mali işbirliğinin programlanması ve uygulanmasının sahiplenilmesi önemle teşvik edilir ve yeterli düzeyde görünürlüğü sağlanır.

(2) Mali işbirliğinin sağlanması, işbu Usul ve Esaslar ile Anlaşmadan kaynaklanan yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlıdır.

(3) Lefkoşa Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri, belirli süre içerisinde ulaşılabilecek hedefleri ve gerçekleştirilecek işleri/işlemleri net olarak içerecek şekilde uygulanabilirlik ve sürdürülebilirlik ilkeleriyle planlanır. Elde edilen sonuçlar belirli, ölçülebilir, gerçekçi ve zamana bağlı göstergelerle değerlendirilir.

(4) Ankara Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projelerinden Türkiye Cumhuriyeti kurumlarınca gerçekleştirilecek olanların ihalesi ve ödemeleri Türkiye'de yapılacak olup, ihalelerde ve ödemelerde Türkiye Cumhuriyeti mevzuatı geçerlidir. Ankara Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projelerinin ihalelerine Türkiye Cumhuriyeti mevzuatının izin verdiği durumlarda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti menşeli isteklilerin de katılmasına imkân tanınır.

(5) Lefkoşa Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarafından kendi mevzuatına göre yürütülür.

Mali İşbirliğinin Programlanması

Madde 6 - (1) Mali işbirliğinin programlanması Hükümetler arasında ortaklaşa yapılır.

Bütçe ve Harcamaya İlişkin Genel Esaslar

Madde 7 - (1) Mali işbirliği yönetiminde sürdürülebilir mali yönetim ve şeffaflık ilkeleri gözéttilir ve işbirliğinin görünürlüğü temin edilir.

(2) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti, proje ve faaliyetlerin amaçlanan faydalara ulaşmasını sağlamak amacıyla;

- Etkin bir kontrol sistemi tesis edip işleyişinin devamlılığını sağlar.
- Projeler için iş yükünün gerektirdiği nitelik ve nicelikte insan kaynağı tahsis eder ve kurumlarında proje yönetim yapılanmasını tesis eder.
- Tahakkuk eden harcamaların ve ödemelerin açıkça ayrı tutulduğu, zamanında ve düzenli bir şekilde görülebileceği, doğru, eksiksiz ve güvenilir bilgi sağlayan bir muhasebe sistemi kullanır.

(3) Ödemeler ilgili dönem için tahsis edilen kaynakla sınırlı olacak şekilde yapılır. Ödemeler, ara ödemeler ve/veya nihai bakiyenin ödenmesi şeklinde yapılır. İş avansı verilmesi gereken durumlarda süreç aynı şekilde işletilir.

(4) 2026 yılı Anlaşmasıyla Türkiye Cumhuriyeti kaynaklarından Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne sağlanacak olan toplam yardımlar Ek-3'te, yalnızca bütçe ödeneklerinden sağlanacak olan hibeler Ek-4.1.1'de, krediler ise Ek-4.2.1'de gösterilmiştir.

(5) Yatırım ve reel sektöre ilişkin kaynağın sektörler itibarıyla dağılımı Ek-4.1.3'te ve faaliyetlerin sektörler itibarıyla dağılımı Ek-4.1.4'te gösterilmiştir. Sektörler itibarıyla ayrılan kaynağın proje ve faaliyetlere göre dağılımı detayı Anlaşmanın III/(12)'nci maddesi hükmü uyarınca belirlenir.

(6) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne hibe edilmek üzere tefrik edilmiş olan ödenekler Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti makamları ile istişare edilmek suretiyle Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti kararına istinaden mevcut kredi ödenekleri tertibine aktarılabilir.

(7) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne kredi olarak verilmek üzere tefrik edilmiş olan ödenekler Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti makamları ile istişare edilmek suretiyle Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti kararına istinaden hibe ödenekleri tertibine aktarılabilir.

(8) Diğer yardım tertiplerinden Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti kararıyla belirlenen kaynakların mevcut veya yeni açılacak yatırım projelerine tahsisi, Ankara Kaynaklı projeler arasında yapılacak ödenek aktarmaları, Ankara Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri ile Lefkoşa Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri ve Faaliyetleri arasında yapılacak ödenek aktarmaları ve Ankara Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri veya Lefkoşa Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri ve Faaliyetlerinden yeni açılacak Projelere/Faaliyetlere yapılacak ödenek aktarmaları; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti makamları ile istişare edilerek KEİ Ofisinin teklifi, Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetinin kararı ve Kıbrıs işlerinden sorumlu Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanını Yardımcısının Onayı ile gerçekleştirilir.

(9) Lefkoşa Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri arasında yıl içerisinde ihtiyaç duyulacak ödeneği aktarmaya Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti makamları ile istişare etmek suretiyle KEİ Ofisi yetkilidir.

(10) Lefkoşa Kaynaklı Faaliyetler arasında yıl içinde ihtiyaç duyulacak ödenek aktarmaya ve yeni faaliyet eklemeye Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti makamları ile istişare etmek surtiyle KEİ Ofisi yetkilidir.

(11) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde kullanılacak olan hibeler, Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti kararına istinaden Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği hesabına nakit olarak aktarılır. KEİ Ofisi, nakit yönetimini sağlamak amacıyla, Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetinin bir sonraki kararında gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak kaydıyla alt hesaplar arasında nakit aktarma yapabilir.

(12) Lefkoşa Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri ve Faaliyetler, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarafından kendi mevzuatına göre yürütülür. Lefkoşa Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri ve Faaliyetler için KEİ Ofisinden uygunluk ve ödenek blokesi talebinde bulunan ilgili Bakanlık ve/veya Daire projenin içeriğine dair gerekçe, keşif bedeli, faydalanıcı sayısı gibi detaylı açıklamayı içeren standart Proje Bilgi Formu ile iletir. Bunlardan uygun görülen bloke tutarları, ilgili idarelere Bütçe Dairesinin bağlı olduğu Bakanlıkça verilir.

(13) Lefkoşa Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri ve Faaliyetler gerçekleştirildikçe Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti makamlarınca düzenlenecek harcama belgesi (hakediş) KEİ Ofisi sorumlu Uzman Müşaviri tarafından incelendikten sonra, uygun görülenler Hazine ve Muhasebe Dairesine, uygun görülmeyenler yazıyla ilgili idareye gönderilir.

(14) Altyapı projelerinde yapılacak ödemelerin karşılanabilmesi için Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasındaki Türkiye Cumhuriyeti-Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yatırım Hesabından aynı Bankadaki Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazine ve Muhasebe Dairesi Yatırım Harcamaları Hesabına yeteri kadar ödenek belli periyotlarla aktarılır. Uygun görülerek Hazine ve Muhasebe Dairesine gönderilen harcama belgeleri Hazine ve Muhasebe Dairesi tarafından en geç 10 iş günü içerisinde incelenerek ödeme listesi oluşturulur. KEİ Ofisinin uygunluğunu alan söz konusu ödeme listesindeki tutarlar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazine ve Muhasebe Dairesi Yatırım Harcamaları Hesabından ödenir. İş avansı verilmesini gerektiren durumlarda da süreç aynı şekilde işletilir.

(15) Reel sektör projelerinde yapılacak ödemelerin karşılanabilmesi için yeterli kaynak Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasındaki Türkiye Cumhuriyeti-Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Reel Sektör Hesabından aynı Bankadaki Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı Hazine ve Muhasebe Dairesi Reel Sektör Hesabına Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliğinin onayıyla aktarılır. Reel sektör projelerinin ödenek, aktarma, avans ve harcama işlemleri işbu Usul ve Esasların yatırım projeleri için belirlenmiş usullerine göre yapılır.

(16) Faaliyetlere yapılacak ödemelerin karşılanabilmesi için yeterli kaynak Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasındaki Türkiye Cumhuriyeti-Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Reel Sektör Faaliyet ve Yatırım Faaliyet Hesaplarından aynı Bankadaki Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı Hazine ve Muhasebe Dairesi Reel Sektör Faaliyet ve Yatırım Faaliyet Hesaplarına Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliğinin onayıyla aktarılır. Faaliyetlerin ödenek, aktarma, avans ve harcama işlemleri işbu Usul ve Esasların reel sektör ve yatırım projeleri için belirlenmiş usullerine göre yapılır.

c) Borç Yönetim Komitesince yeni borçlanmalar, itfalar ve borç yenilenmesine ilişkin gerçekleştirilen faaliyetler takip eden ayın 15'ine kadar KEİ Ofisi'ne iletilir. Kamu kurum ve kuruluşlarının kefaletli ve kefaletsiz her türlü Borç Stokuna ilişkin takip tablosu, yılın üçer aylık dönemleri itibarıyla güncellenmiş haliyle üçer aylık dönemi takip eden ayın 15'ine kadar KEİ Ofisi'ne iletilir.

d) Bu fıkranın (a), (b) ve (c) bentlerinde bahsi geçen belgeler Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetine sunulmak üzere KEİ Ofisi'ncc Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğüne gönderilir.

(24) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümetinin veya KEİ Ofisi'nin lüzum görmesi ve teklifi üzerine Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde geçici veya sözleşmeli olarak görevlendirilen Türkiye Cumhuriyeti kamu kurum ve kuruluşları personeline ödenecek geçici görev yolluğu, kira desteği, koordinatörlük tazminatı, ek ders ücreti gibi ek ödemelerin oran ve tutarları ile ödeme usul ve esasları Kıbrıs İşlerinden sorumlu Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısının Onayı ile belirlenir ve Lefkoşa Kaynaklı ilgili harcama kaleminden ödenir.

(25) Türkiye Cumhuriyeti kamu kurum ve kuruluşlarının iki ülke arasında imzalanan İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşmaları ile protokoller gereği Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde proje yapmasının öngörülmesi halinde, ilgili kurum ve kuruluşun projesini, projeleri için belirlenmiş olan uygulamalardan birine göre gerçekleştirmesini teminen, kurumun talebine istinaden kullanılacak kaynak, Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğüne bilgi verilmek suretiyle, Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne yapılan yardımlarla ilgili tertibe aktarılır veya eklenir.

(26) Türkiye Cumhuriyeti tarafından hibe amaçlı ayrılan kaynakların Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği banka hesabında oluşan faiz gelirleri Reel Sektör Geri Dönüş Hesabına aktarılır ve işbu Usul ve Esaslar çerçevesinde kullanılır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazinesinin harcaması amacıyla hazır tutulan kaynaklar için oluşturulan ihtiyat hesaplarında oluşacak faiz gelirleri ise belirlenen Usul ve Esaslar çerçevesinde yardımların yönetim giderlerinde kullanılır.

(27) Ankara Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri için tahsis edilen kaynaklar, Türkiye Cumhuriyeti 2026 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa bağlı "E" işaretli cetvelin 4'üncü maddesinin (a) bendi ve 2027 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun ilgili hükümleri çerçevesinde; projeyi gerçekleştirecek idarenin genel bütçe kapsamındaki kamu idaresi olması halinde Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığınca ödenek aktarması suretiyle, bunların dışında bir idare olması halinde Türkiye'de Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde KEİ Ofisi tarafından nakit aktarımı suretiyle yapılır.

(28) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki eğitim kampüsü ve akademik birimleri olan Türkiye Cumhuriyeti Devlet Üniversitelerinin, bahsi geçen kampüs ve akademik birimlerine ait cari giderler ve yatırım giderleri işbu Anlaşma kapsamındaki projeler çerçevesinde karşılanabilir. Bu kapsamdaki ödemeler KEİ Ofisi tarafından nakit aktarımı suretiyle yapılır.

(29) Önceki yıllarda tahakkuk edip ödenemeyen Ankara Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projelerinin hakedişleri işbu Usul ve Esaslar çerçevesinde ödenir.

(30) Bu maddeyle ilgili öngörülemeyen durumların çözümünde Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısı yetkilidir.

(17) Finansman kaynağına bakılmaksızın Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bütçesinden reel sektörün desteklenmesi amacıyla oluşturulan program kredi ve hibeleri için KEİ Ofisinin uygun görüşü alınır.

(18) Türkiye Cumhuriyeti tarafından önceki yıllarda reel sektörün desteklenmesi veya altyapı projeleri için kullanılan kredi veya hibe tutarlarından geri dönen taksit, iade, faiz vb. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasındaki Reel Sektörün Desteklenmesi geri dönüş hesaplarında toplanır ve reel sektörün desteklenmesi alanına tahsis edilen kaynaklara eklenerek bu maddeye göre kullanılır.

(19) Savunma ödemelerinin karşılanabilmesi için Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasındaki Türkiye Cumhuriyeti-Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Savunma Hesabından aynı Bankadaki Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazine ve Muhasebe Dairesi Savunma Harcamaları Hesabına yeteri kadar ödenek aktarılır ve ödemeler bu hesaptan yapılır. İş avansı verilmesini gerektiren durumlarda da süreç aynı şekilde işletilir. Savunma ödemelerinin alt kalemleri arasında yapılacak aktarmalar KEİ Ofisi tarafından sonuçlandırılır.

(20) Kredi nitelikli kaynaklar, Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti kararına istinaden Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığınca, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti tarafından bildirilecek Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası nezdindeki ilgili hesaba nakit olarak aktarılır. Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti kararında kredinin kullanım yeri ve/veya amacı ayrıca belirtilebilir.

(21) Türkiye Cumhuriyeti tarafından önceki yıllarda mali sektörün desteklenmesi amacıyla sağlanan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazinesi üzerinden bankaların ve Personel Yardımlaşma Kooperatifinin (PEYAK) tasfiyesi için kullanılan kaynaklardan, tasfiyeyi sağlayan idarelerce Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazinesine geri ödenen tutarlar, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasındaki “Mali Sektör Geri Dönüş” hesabında toplanır. Bu hesapta toplanan tutarlar, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazinesinin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasından ve bankalardan 31/12/2001 tarihine kadar almış olduğu Hazine garantili kamu iktisadi teşebbüsü (KİT) borçları dahil olmak üzere borçların geri ödemelerinde ve reformların finansmanında kullanılmak amacıyla Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasının teklifi ve Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti’nin kararıyla, KEİ Ofisi tarafından serbest bırakılmak suretiyle kullanılır.

(22) Kamu Sektörü (Cari Bütçe Açığına Katkı) için 2026 yılı Anlaşması ile tahsis edilen tutar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazinesinin nakit durumu dikkate alınarak dönemler halinde kullanılır.

(23) Cari bütçenin takibinde ise aşağıdaki hususlar dikkate alınır;

a) İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşması’nın III/4 ve III/5 maddeleri uyarınca hazırlanacak raporlarda; 2026 yılı Anlaşma döneminde tüm kamu kurumlarında (Merkezi Yönetim, KİT, Fon, Döner Sermaye, Belediye vb. dahil) mevcut çalışan, işe alınan ve işten ayrılan personel sayıları ile her ne ad altında olursa olsun yapılan düzenli ödemelere (emekli, sosyal yardım, burs, özürülü vb.) ilişkin gelişmelere ayrıntılı olarak yer verilir. Ayrıca yeni personel istihdamı için Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Maliye Bakanlığınca verilen izinler de rapora dahil edilir.

b) Aylık bütçe gerçekleştirmeleri takip eden ayın 15’ine kadar, cari ayın bütçe gelir-gider tahmin özeti ise ilgili ayın 15’ine kadar KEİ Ofisi’ne iletilir.

Bilgilendirme ve Görünürlük

Madde 8 – (1) Görünürlük ve iletişim faaliyetleri, projelerin varlığının ve katma değerinin bilinirliğini sağlamak suretiyle projeler ve Türkiye Cumhuriyeti-Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti işbirliğine yönelik genel kamuoyu bilinç ve desteğini güçlendirmeyi, ilgili hedef kitlelere yönelik projelerin etkinliğinin sağlanmasını ve etkilerinin sürdürülebilirliğini amaçlar.

(2) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti, mali işbirliği kapsamında yürütülen Proje ve Faaliyetler hakkında kamuoyuna bilgilendirme yapar ve görünürlüğü sağlar.

İzleme ve Raporlama Faaliyetleri

Madde 9 – (1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyetince görevlendirilen izleme ekipleri proje faaliyetlerine ilişkin yerinde kontrol ve izleme faaliyetleri yapar. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti bu izleme faaliyetleri neticesinde uygulamaya ilişkin takvim yılının altı aylık dönemleri itibarıyla ilerleme raporları hazırlar ve takip eden ayın sonuna kadar KEİ Ofisi'ne iletir.

(2) KEİ Ofisi gerektiğinde proje faaliyetlerinin izlenmesi amacıyla yerinde kontrol ve izleme faaliyetlerinde bulunabilir. KEİ Ofisi bu kapsamda gerektiğinde teknik hizmet desteği alabilir.

(3) KEİ Ofisi izleme faaliyetleri sonucunda oluşan izleme raporları ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti tarafından sunulan altı aylık ilerleme raporları doğrultusunda oluşturulacak KEİ Ofisi değerlendirme raporu Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti'ne iletir.

(4) Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetinin yetkilendireceği Türkiye Cumhuriyeti kamu idareleri, proje faaliyetlerinin uygunluk değerlendirmesi amacıyla; proje ara ve nihai çıktıların kontrolü ve proje sürecinin izlenmesi için yerinde kontrol ve izleme faaliyetlerinde bulunabilir.

(5) Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti projelerin son ödemelerini takip eden beş yıl içerisinde kaynakların etkin kullanımı ve projelerin sürdürülebilirliğine ilişkin değerlendirme yapmak amacıyla KEİ Ofisinden veya ilgili kurumlardan oluşan izleme heyetlerinden izleme ve değerlendirme faaliyetleri gerçekleştirmesini isteyebilir.

(6) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti mali yılsonunu izleyen Şubat ayının sonuna kadar ilgili döneme ait yıllık genel raporunu Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğü ve Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetine sunulmak üzere KEİ Ofisi'ne iletir. Bu raporun içeriğinde:

- a) Gerçekleştirilen işlemlerin mali işbirliğinin amaçlarına uygunluğu,
 - b) Mali işbirliği için istenen koşulların karşılanmasında ve sürdürülebilirliğin temininde karşılaşılan sorunlar, alınan/planlanan tedbirler,
 - c) Hedef ve göstergelere ilişkin bilgiler,
 - d) Temel başarıların bir özeti,
 - e) Harcamaların tutarları ve nitelikleri,
 - f) Gelecek döneme ilişkin risk değerlendirmeleri ve
 - g) Düzeltici/ek eylemlere ilişkin öneriler
- yer alır.

Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Hükümler

Madde 10 – (1) Tüm Uygulama Birimleri yeterince detaylandırılmış bir denetim izi sağlamak için ilgili bütün bilgilerin hazır bulunmasını temin eder. Bu bilgiler, ödeme taleplerinin

onaylanması, ilişkili taleplerin muhasebesinin tutulması ve ödenmesi, teminatlar ve borçlar ile ilgili işlemlere dair belgeye dayalı kanıtları içerir.

(2) Anlaşmanın uygulanması ile ilgili olarak projelerin uygunluğu, etkinliği ve sürdürülebilirliğine yönelik ölçme ve değerlendirme yetkisi Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Yardımcılığı uhdesindedir.

(3) Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Yardımcılığı bu yetkiyi Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğü ve KEİ Ofisi aracılığıyla yürütür.

(4) Bu çerçevede Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğü;

a) Mali yardıma ilişkin kamu kurumları arasında eşgüdümü sağlar.

b) İşbu Usul ve Esaslarda yer alan işleyişin aksamadan devam etmesi ve programların uygulanmasını kolaylaştırmak için gerekli tüm adımların atılmasını sağlar.

c) Kalite yönetimi yaklaşımı ile programlama aşamasından, raporlama, izleme ve değerlendirme aşamalarına kadar tüm adımları kontrol eder ve hedeflerin program ve projelerde uygun bir şekilde ele alınması ve yapılan işlemlerin uygunluğu kapsamında;

(i) Sistemde herhangi bir iyileştirme gerekliliği varsa bunu saptar ve iyileştirmelerin vaktinde uygulanmasını sağlar.

(ii) Sonuç odaklı izleme yaklaşımı ile proje ve program düzeyinde hedeflere ulaşılmasını sağlamak ve kaynakların etkin kullanımını temin etmek amacıyla devam eden ya da tamamlanmış projelere izleme misyonları gerçekleştirilmesini sağlar.

(5) KEİ Ofisi, işbu Usul ve Esaslarda yer alan işleyiş ve sürece ilişkin takvimi yakından takip eder. tüm çıktıların zamanında üretilmesi için gerekli aksiyonları alır ve herhangi bir problem, aksama veya gecikme yaşanması durumunda Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğünü ivedilikle bilgilendirir.

(6) Ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinin kapsamı aşağıdaki gibidir;

a) Uygulama Birimleri tarafından yapılan ihale ve sözleşmelerin kontrolü,

b) Mali yönetim dahil olmak üzere sözleşmelerin uygulaması ve yürütülen faaliyetlerin kontrolleri,

c) Yönetim ve kontrol sistemlerinin işleyişine ilişkin gözetim.

(7) Altıncı fıkra kapsamındaki ziyaretler Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarafına bildirimde bulunmak suretiyle gerçekleştirir.

(8) Yedinci fıkra kapsamında yapılan ziyaretler neticesinde elde edilen bulgular Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Yardımcılığına sunulur. Bu bulgular izleyen programlama ve uygulama döngüsünde, kaynak tahsisine yönelik kararlarda dikkate alınır.

(9) Uygulama Birimleri, elektronik ortama aktarılmış veriler dahil olmak üzere talep edilen tüm bilgi ve belgeleri temin eder ve çalışmalarını kolaylaştırmak için gerekli önlemleri alır.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NCE 2026 YILINDA
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE YAPILMASI PLANLANAN HİBE YARDIMLAR**

TL

AÇIKLAMALAR	2025 YILI ANLAŞMASINDAN DEVREDEN				2026			TOPLAM
	KKTC'deki		Türkiye'deki		TOPLAM	BÜTÇE ÖDENEĞİ	TAHAKKUK EDEN GERİ DÖNÜŞ	
	AÇIK AVANS	NAKİT (6 Nisan 2026 Gün sonu itibarıyla kalan)	AÇIK AVANS	BÜTÇE ÖDENEĞİ				
Savunma Ödenekleri	0,00	114.205.261,02	0,00	35.794.738,98	150.000.000,00	9.500.000.000,00	0,00	9.650.000.000,00
Altyapı ve Reel Sektör Projeleri	50.687,00	38.531.316,42	0,00	1.020.256.876,05	1.058.838.879,47	9.219.981.520,39	36.179.600,14	10.315.000.000,00
Faaliyet Ödenekleri	0,00	40.362.464,31	0,00	14.637.535,69	55.000.000,00	680.000.000,00	0,00	735.000.000,00
TOPLAM	50.687,00	193.099.041,75	0,00	1.070.689.150,72	1.263.838.879,47	19.399.981.520,39	36.179.600,14	20.700.000.000,00

* Geri Dönüş Hesaplarından 2025 yılından devreden 36.179.600,14-TL tutar "Tahakkuk Eden Geri Dönüş" verisine dahil olup, hesapta bulunan ABD Dolan ve İngiliz Sterlini 6 Nisan 2026 KKTC Merkez Bankası kuru ile hesaplanarak Bütçe Ödeneğine ilave edilmiştir.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ BÜTÇESİNDEN 2026 YILINDA
KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE
YAPILACAK HİBE YARDIMLAR**

TL

BÜTÇE TERTİBİ KODU	BÜTÇE TERTİBİ ADI	TOPLAM ÖDENEK TUTARI
19.101.872.16824-0012.0041-01-05.06	Yurt Dışına Yapılan Transferler (Güv. Kuv. Kom., Siv. Sav. Baş.giderleri için)	9.500.000.000,00
	Yurt Dışına Yapılan Transferler (Güv. Kuv. Kom., Siv. Sav. Baş.giderleri için) (2025 Anlaşması Devir)	35.794.738,98
19.101.872.16824-0012.0041-01-07.02	Yurt Dışı Sermaye Transferleri (AltYapı-Reel Sektör Projeleri için)	9.219.981.520,39
	Yurt Dışı Sermaye Transferleri (Alt Yapı-Reel Sektör Projeleri için) (2025 Anlaşması Devir)	1.020.256.876,05
19.101.872.16824-0012.0041-01-07.02	Yurt Dışı Sermaye Transferleri (Faaliyet Ödenekleri için)	680.000.000,00
	Yurt Dışı Sermaye Transferleri (Faaliyet Ödenekleri için) (2025 Anlaşması Devir)	14.637.535,69
	TOPLAM	20.470.670.671,11

NOT: 2025 Anlaşmasından nakit olarak KKTC'de devreden ve tahsis edildikleri taahhütler için kullanılacak olan tutarlar dahil edilmemiştir.

PROJELER 2026 YILI KAYNAK DURUMU

	PARA CİNSİ	2025'den DEVREDEDEN TUTAR	DEVİR KURU*	2026 TOPLAM KAYNAK (TL)
A- KREDİ GERİ DÖNÜŞÜ-NAKİT DEVİR		1.309.133,39		1.309.133,39
KOOPERATİF MERKEZ BANKASI (Zirai Krediler)	TL	920.416,76	1,00	920.416,76
KKTC KALKINMA BANKASI		9.341,63		9.341,63
VAKIFLAR BANKASI		-		-
K.T. KOOP. (Esnaf Kredileri)		379.375,00		379.375,00
B- KREDİ GERİ DÖNÜŞÜ-NAKİT DEVİR (USD)		280.700,24		12.471.680,08
K. VAKIFLAR BANKASI	USD	18.865,40	44,43	838.201,04
İKTİSAT BANKASI		-		-
KKTC KALKINMA BANKASI		261.834,84		11.633.479,04
C- KREDİ GERİ DÖNÜŞÜ-NAKİT DEVİR (STG)	STG	91.937,00	58,71	5.397.400,62
D- ZİRAAT BANKASI FAİZ GELİRLERİ	TL	17.001.386,05	1,00	17.001.386,05

KREDİ GERİ DÖNÜŞLERİ GENEL TOPLAMI (A+B+C+D)				36.179.600,14
---	--	--	--	----------------------

* Geri Dönüş Hesaplarından 2025 yılından devreden tutarlar "Tahakkuk Eden Geri Dönüş" verisine dahil olup, hesapta bulunan ABD Doları ve İngiliz Sterlini 06 Nisan 2026 KKTC Merkez Bankası kuru ile hesaplanarak toplama dahil edilmiştir.

2025	TAHAKKUK EDEN KREDİ GERİ DÖNÜŞLERİ (A+B+C+D)	36.179.600,14
	DEVREDEDEN AÇIK AVANS (KKTC Hazine)	50.687,00
	DEVREDEDEN AÇIK AVANS (T.C. Hazine)	-
	DEVREDEDEN NAKİT (T.C. Ziraat Bankası)	38.531.316,42
	DEVREDEDEN ÖDENEK (T.C. Hazine)	1.020.256.876,05
2026	T.C. BÜTÇE ÖDENEĞİ	9.219.981.520,39
GENEL TOPLAM		10.315.000.000,00

2026 YILINDA TÜRKİYE CUMHURİYETİ YARDIMLARIYLA FİNANSE EDİLECEK PROJELERİN SEKTÖREL LİSTESİ

Ek-4.1.3

TL

PROJELER	2025 DEVİR ÖDENEĞİ/AÇIK AVANS	2026 BÜTÇE ÖDENEĞİ*	2026 TOPLAM
GENEL TOPLAM	1.058.838.879,47	9.256.161.120,53	10.315.000.000,00
Altyapı-Reel Sektör Projeleri	733.838.879,47	2.021.161.120,53	2.755.000.000,00
<i>Altyapı (Lefkoşa)</i>	710.000.000,00	1.585.000.000,00	2.115.850.000,00
<i>Reel Sektör (Lefkoşa)</i>	23.838.879,47	436.161.120,53	420.250.000,00
Altyapı-Reel Sektör Ankara Kaynaklı Projeler	325.000.000,00	7.235.000.000,00	7.560.000.000,00
<i>Altyapı Ankara</i>	320.000.000,00	6.880.000.000,00	7.132.390.000,00
<i>Reel Sektör Ankara</i>	5.000.000,00	355.000.000,00	360.000.000,00
TARIM SEKTÖRÜ	14.150.000,00	363.500.000,00	377.650.000,00
SANAYİ, TİCARET VE MADENCİLİK SEKTÖRÜ	360.000,00	820.050.000,00	820.410.000,00
TURİZM SEKTÖRÜ	10.000.000,00	165.250.000,00	175.250.000,00
ULAŞTIRMA SEKTÖRÜ	50.150.000,00	1.080.000.000,00	1.130.150.000,00
EĞİTİM SEKTÖRÜ	103.150.000,00	771.500.000,00	874.650.000,00
KÜLTÜR SEKTÖRÜ	40.010.000,00	189.500.000,00	229.510.000,00
SAĞLIK SEKTÖRÜ	166.500.000,00	1.318.000.000,00	1.484.500.000,00
İLETİŞİM VE SOSYAL HİZMET SEKTÖRÜ	0,00	58.000.000,00	58.000.000,00
SAVUNMA, GÜVENLİK VE ADALET SEKTÖRÜ	163.500.000,00	1.761.050.000,00	1.924.550.000,00
YÜKSEKÖĞRETİM SEKTÖRÜ	0,00	199.500.000,00	199.500.000,00
E-DEVLET VE ALTYAPI YATIRIMLARI SEKTÖRÜ	418.050.000,00	1.458.000.000,00	1.876.050.000,00
SULAMA VE İÇME SUYU ALTYAPI YATIRIMLARI SEKTÖRÜ	50.000.000,00	1.000.000.000,00	1.050.000.000,00
DİĞER KAMU HİZMETLERİ SEKTÖRÜ	42.968.879,47	71.811.120,53	114.780.000,00

* Geri Dönüş Hesaplarından 2025 yılından devreden 36.179.600,14-TL tutar "Tahakkuk Eden Geri Dönüş" versinine dahil olup, hesapta bulunan ABD Doları ve İngiliz Sterlini 6 Nisan 2026 KKTC Merkez Bankası kuru ile hesaplanarak Bütçe Ödeneğine ilave edilmiştir.

2026 YILINDA TÜRKİYE CUMHURİYETİ YARDIMLARIYLA FİNANSE EDİLECEK FAALİYETLERİN SEKTÖREL LİSTESİ

PROJELER	2025	2026	2026
	DEVİR ÖDENEĞİ	BÜTÇE ÖDENEĞİ	TOPLAM
GENEL TOPLAM	55.000.000,00	680.000.000,00	735.000.000,00
Faaliyet Ödenekleri	55.000.000,00	680.000.000,00	735.000.000,00
<i>Altyapı Faaliyet</i>	54.950.000,00	560.000.000,00	614.950.000,00
<i>Reel Sektör Faaliyet</i>	50.000,00	120.000.000,00	120.050.000,00
TARIM SEKTÖRÜ	0,00	118.000.000,00	118.000.000,00
ULAŞTIRMA SEKTÖRÜ	5.000.000,00	46.000.000,00	51.000.000,00
EĞİTİM SEKTÖRÜ	25.000.000,00	150.000.000,00	175.000.000,00
KÜLTÜR SEKTÖRÜ	7.000.000,00	66.000.000,00	73.000.000,00
İLETİŞİM VE SOSYAL HİZMET SEKTÖRÜ	0,00	213.000.000,00	213.000.000,00
YÜKSEKÖĞRETİM SEKTÖRÜ	50.000,00	0,00	50.000,00
DİĞER KAMU HİZMETLERİ SEKTÖRÜ	17.950.000,00	87.000.000,00	104.950.000,00

**TÜRKİYE CUMHURİYETİNCE 2026 YILINDA
KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİNE VERİLMESİ PLANLANAN KREDİLER**

TL

AÇIKLAMALAR	2025 YILINDAN DEVREDEN				2026			TOPLAM
	KKTC'deki		Türkiye'deki		TOPLAM	BÜTÇE ÖDENEĞİ	BEKLENEN GERİ DÖNÜŞ	
	AÇIK AVANS	NAKİT (6 Nisan 2026 Gün sonu itibarıyla kalan)	AÇIK AVANS	BÜTÇE ÖDENEĞİ				
Kamu Sektörü (Cari Bütçe Açığına Katkı)	0,00	5.253.663,83	0,00	44.746.336,17	50.000.000,00	250.000.000,00	0,00	300.000.000,00
Kamu Sektörü (Diğer)	0,00	326.182.992,49	0,00	23.817.007,51	350.000.000,00	1.150.000.000,00	0,00	1.500.000.000,00
Reform Destekleme Ödeneği	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	500.000.000,00	0,00	500.000.000,00
TOPLAM	0,00	331.436.656,32	0,00	68.563.343,68	400.000.000,00	1.900.000.000,00	0,00	2.300.000.000,00

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ BÜTÇESİNDEN 2026 YILINDA
KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE
YAPILACAK YARDIMLAR**

TL

BÜTÇE TERTİBİ KODU	BÜTÇE TERTİBİ ADI	TOPLAM ÖDENEK TUTARI
19.101.263.207-0012.0041-01-08.02	Yurt Dışı Borç Verme (Kredi)	1.900.000.000,00
	Yurt Dışı Borç Verme (Kredi) (2025 yılı Devir)	68.563.343,68
	TOPLAM	1.968.563.343,68

NOT: 2025 yılından nakit olarak KKTC'de devreden ve tahsis edildikleri taahhütler için kullanılacak olan tutarlar dahil edilmemiştir.